

HURTIGERE, HØJERE, STÆRKERE – BILLIGERE

En bølge af effektiviseringer skyller ind over den pædagogiske verden

06 SPILD AF TID
UNGE SKAL HURTIGERE I GANG

10 SPILD AF PENGE
DET SKAL VÆRE LETTERE AT SAMMENLIGNE

20 HUMOR
HOSPITALSKLOVNENS SKÆBNE

At modnes tilpas

AF REKTOR LARS-HENRIK SCHMIDT

* Det er ikke lykkedes uddannelsesøkonomerne at overbevise sig selv og beslutningstagerne om, at forskning og uddannelse skal betragtes som en ressource. På den ene side er de optaget af det resourcespild, de mener at registrere, og på den anden side har de haft travlt med at gøre enhver af os til en ressource; og ressourcer er jo til for at blive optalte og udnyttede – ja udbyttede. Følgelig skammer man smølehovederne ud som personlige forurettede af samfundsskadelig virksomhed. Men hvem er de egentlig? Jo, det er dem, som ikke vælger den rigtige uddannelse med det samme, ikke går direkte fra ungdomsuddannelse til videreuddannelse og ikke forstår, at de skal gennemføre deres uddannelse på normeret tid. I stedet skolehygger de, falder fra, tager sabbatår, overskrider den fastsatte studietid eller går på vækstkurser. Det er nu ikke kun deres egen skyld. Institutionerne har et stort medansvar for miseren, fordi de ikke vejleder tilstrækkeligt, siges det så. Smølerne smovser i tid som vor tids 'leisure class', der demonstrativt konsumerer tid, hvor vi andre fortvivlet vil spare tid – og dermed penge. Vi tror på den lige, arbejdsomme og målrettede vej gennem uddannelsessystemets tunnel mod arbejdsmarkedet, som lyser fremme. For nylig viste den rekordstore søgning til landets efterskoler, at hverken de unge eller deres forældre har forståelse for idéen om den lige og målrettede vej – for deres vedkommende. Men hvad er forklaringen på, at de unge i en vis forstand er uden for pædagogisk rækkevidde? Måske vægrer man sig ikke først og fremmest af vrangvilje mod at blive udbyttet, men fordi man ikke er parat, fordi man ikke er tilstrækkeligt moden?

I andre tiders pædagogik skulle modenheten stå sin prøve. Nu om stunder er man åbenbart moden til nye udfordringer i kraft af dåbsattesten. Og det er den kronometriske alder, der optager økonomerne, og som de nidkært sammenligner med økonomier, vi plejer at sammenligne os med. Uddannelsessystemet leverer ikke kun for ringe resultater – målt i forhold til trækket på statskassen; det er tilmed for ringe til at levere resultater inden for samfundets tidshorisont. Men hvad nu hvis der var noget om snakken vedrørende modenheten? Forestillingen har alt andet lige været plantet lidt længere blandt os end sammenligningerne og kronometriens regime. Modning i pædagogisk psykologi var knyttet til udvikling som arv til miljø, altså som noget der førte sit eget liv i os, og som vi som omsorgspersonale af forskellig art kun havde en begrænset indflydelse på. Man er moden til at løse en opgave, man kan være tilpas, være umoden og være

"I andre tiders pædagogik skulle modenheten stå sin prøve. Nu om stunder er man åbenbart moden til nye udfordringer i kraft af dåbsattesten".

overmoden. I dagens jargon ville det svare til, at kompetencerne blev betragtet som naturlige.

Man kan være moden til at komme i skole, man kan være moden til gymnasiet, til videre uddannelse, parat til nye udfordringer i efter- og videreuddannelse. Opgaven forekommer tilpas udfordrende som nærmeste udviklingszone. Kan hænde at udsættelse og frafald fortsat må analyseres i lyset af modenhet som erfaringskategori. Tilsvarende kan man ikke give sig i kast med et hvilket som helst kursustilbud. Folk, der giver sig i kast med pædagogiske studier, er ofte modne mennesker, der har både uddannelse og livserfaring. De er nået til et punkt, hvor de gerne vil systematisere, analysere og forny den viden, de har tilegnet sig. Altså er deres situation er ganske anden end ungersvendens, der som en anden naver må sniffe verden, eller hende, der finder, at barnet er vigtigere at få i rette alder end uddannelsen, eller sønniken der opdager, at det egentlig var Far, der ville have været købmand.

Jean-Jacques Rousseau var sjældent klar i mælet, da han dikterede: 'I educationen skal man spille tid – for at vinde tid'. Sagen handler jo ikke om slendrian, men om 'fritsvævende opmærksomhed', som en anden stor educator, nemlig Sigmund Freud, slog fast.

Det er krænkende for planlæggerne, at de uddannelsessøgendes projekter og deres næse for fremtiden er mere pålidelige vejvisere end statistikken og prognoserne. Krænkelsen har et umiddelbart afløb: Så må de selv betale! Ja, det gør vi så for øvrigt i stigende grad, men det er jo ikke pointen. Sagen er, at ingen har gjort sig den ulejlighed at spørge til, hvad effektivitet er. Kvalitet spurgte man som bekendt heller ikke til. Problemet er, at man tror, man ved, hvad det er. Jamen, lad os da endelig bruge en masse ressourcer på at måle det, vi tror, vi ved, hvad er, thi når vi har målt det, så ved vi jo, hvad det er, nemlig dét vi har målt – ikke sandt? ■

“Ved at udvide intelligensbegrebet åbner Gardner op for, at børn med god undervisning kan udvikle sig ud over det, de har fra deres forældre og forholdene i hjemmet.”

ADJUNGERET PROFESSOR VED DANMARKS PÆDAGOGISKE UNIVERSITET MOGENS HANSEN I ARTIKLEN 'EN HISTORIE OM HÅB' S. 24

06 FORSINKELSENS PRIS

Uddannelsesøkonomer ved, at den hurtige vej gennem uddannelsessystemet er en god forretning for både den enkelte og samfundet. Politikere presser på for at få tempoet op og begrænse spildtid, men lektor i vejledning advarer: Den lige vej er ikke altid den bedste.

10 HVORDAN VED VI AT DET NYTTER?

Politikere og bevilgende myndigheder ønsker i stigende grad garantier for, at offentlige investeringer er pengene værd. Der er dog langt igen, før der er fuldstændig sammenlignelighed inden for det pædagogiske område.

12 BETALINGSUDDANNELSE AF BAGDØREN

Det danske uddannelsessystems gratisprincip er under pres fra flere fronter. Men de studerende behøver nødvendigvis ikke at betale hele gildet, skriver ph.d-stipendiat Ole Henckel i kommentaren

16 LINEDANS MED FOLKESKOLEN

Balancekunst er den vigtigste og vanskeligste kunst for den danske folkeskole. Stefan Hermann opfordrer i ny bog til dialog mellem den trængte reformpædagogik og den dannelsesforladte fagligheds- og præstationspædagogik.

20 FARVEL TIL HOSPITALSKLOVNEEN?

Muntre mennesker dør tidligere. Og folk med humoristisk sans lever længere. Humorforskningen har haft svært ved at finde en entydig sammenhæng mellem humor og sundhed, men humorforsker Sven Svebak er på vej med nye overbevisende resultater.

24 EN HISTORIE OM HÅB

Howard Gardners teori om mange intelligenser har gået sin sejrsgang verden over. Nu er tiden inde til at kigge på teorien med kritiske briller, siger professoren, der introducerede Gardner for et dansk publikum.

28 DEN KLOGE LEGEPLADS

Fremtidens legeplads bliver intelligent og digital. Med teknologi fra computerspil skal legepladser skabe bevægelse i børns stadigt mere stillesiddende hverdag.

ASTERISK NR. 30, SEPTEMBER

2006

REDAKTØRER

Lars-Henrik Schmidt (ansv.)
Claus Holm, Jakob Albrecht

REDAKTIONSKOMITÉ

Martin, Bayer, Lars Geer Hammershøj, Henrik Nitschke,
Tine Fristrup, Eva Gulløv, Søren Langager, Camilla Mehlsen
og Anders Lindskov

KORREKTUR

Kirsten Kovacs

REDAKTIONENS ADR.

Danmarks Pædagogiske Universitet, Rektoratet
Tuborgvej 164, 2400 København NV

KONTAKT TIL REDAKTIONEN.

E-mail: asterisk@dpu.dk
Telefon: 88 88 99 32

ABONNEMENT:

Abonnement er gratis og kan bestilles på www.dpu.dk/asterisk

DESIGN

1508 A/S

FORSIDE

Peter Hermann

TRYK

Scanprint A/S

ISSN NR.

1601-5754

OPLAG

13.000

Studiestart februar 2007

- Master i voksenuddannelse
- Master i sundhedspædagogik
- Master i læse- og skrivedidaktik
- Masteruddannelsen som fleksibelt forløb
- Enkeltmoduler

Informationsmøder

Der er informationsmøder om masteruddannelserne den 3. oktober i Århus og den 5. oktober i København.

Ansøgningsfrist

1. november 2006

Læs mere på nettet: www.dpu.dk/master

Foto: iStockphoto

FOR GODT TIL AT VÆRE SANDT

I foråret udsendte Kunstrådet rapporten "The Ildsæl in the Classroom" skrevet af den australske professor Anne Bamford fra Wimbledon School of Art. En af rapportens centrale konklusioner var, at en styrkelse af skolens kunstfag vil gavne Danmark i PISA-undersøgelserne.

Men ifølge forskere ved Danmarks Pædagogiske Universitet er der så mange fejl i rapporten, at man har rettet henvendelse til Kunstrådet. Lektor Minna Kragelund, lektor Mie Buhl, professor Frede V. Nielsen og lektor Mads Haugsted skriver, at det er en populær, men stærkt omdiskuteret antagelse, at man kan forbedre elevernes præstationer i de boglige skolefag ved at styrke kunstfagene. Antagelsen er ofte blevet fremført, men der er ingen sikre beviser for en sammenhæng mellem kunstfag og skolers faglige niveau.

→ Læs mere her: www.dpu.dk/nyheder

NYT OM UNIVERSITETSFUSIONER

Danmark skal have færre universiteter, og i disse uger og måneder forhandler regeringen med landets universiteter og sektorforskningsinstitutioner om et fremtidigt danmarkskort.

I et indlæg til universiteternes medarbejdere og studerende forklarer videnskabsminister Helge Sander på DPU's hjemmeside baggrunden for universitetsreformerne. Ifølge Helge Sander er regeringens udgangspunkt at skabe færre, stærkere universiteter i tæt dialog med institutionerne, der kender de faglige miljøer og dermed er bedst egnede til at pege på faglige synergier, effektiviseringer, kritisk masse og nye udviklingspotentialer inden for forskning, uddannelse og videnspredning.

"Hvis formelen lød, at stort er bedst, kunne vi nemt i Videnskabsministeriet trække stregerne på landkortet. Men så enkelt er det ikke, og i den igangværende dialog med institutionerne skal vi etablere det stærkest mulige universitetshold", skriver videnskabsministeren. Hvad angår DPU's fremtidige stilling nedsatte videnskabsministeren før sommerferien et udvalg, der inden årets udgang skal "opstille modeller for indpasningen af DPU i Københavns Universitets fremtidige organisation. En enig DPU-bestyrelse udtrykte før sommerferien sin dybe forundring over udvalgets kommissorium, og bestyrelsen henholder sig til sin suveræne ret til at indstille til en eventuel fusion som beskrevet i universitetsloven.

→ Læs mere her: www.dpu.dk/nyheder

Foto: iStockphoto

NAT-VID-PIGER TABER INTERESSEN

Kun 43 procent af de piger, som i gymnasiet har taget naturvidenskabelige fag på højt niveau, vælger efterfølgende at læse naturvidenskab på universitetet. Blandt gruppen af gymnasiedrenge fortsætter 73 procent med naturvidenskaben. Det viser en ph.d.-afhandling, som cand.polit. Cathrine Jespersen Jensen har forsvaret ved DPU.

Ifølge Cathrine Jespersen Jensen havde drengene, da de valgte fag i gymnasiet, tilsyneladende i højere grad allerede besluttet, hvilken uddannelse de ville vælge senere.

Cathrine Jespersen Jensen peger på, at de to køn tilsyneladende befinder sig i hver sin uddannelsesverden, og rekruttering af drenge og piger til tekniske og naturvidenskabelige uddannelser skal være forskellig. Ikke overraskende vægter drenge karriereaspektet højere, mens piger på videregående uddannelser generelt vægter faglig interesse højere.

→ Læs mere her: www.dpu.dk/mona

Foto: iStockphoto

1.100 NYE STUDERENDE

Antallet af nye studerende på DPU's master- og kandidatuddannelser er stort set uændret i forhold til sidste år. Blandt 963 ansøgere er 870 personer blevet optaget på kandidatuddannelserne i år, mens 237 skal begynde på en masteruddannelse.

Kandidatuddannelsen i pædagogisk psykologi har som den eneste af DPU's kandidatuddannelser adgangsbegrænsning, men i år er antallet af afviste ansøgere faldet lidt. Til gengæld har flere søgt om optagelse på DPU's øvrige kandidatuddannelser, især kandidatuddannelsen i pædagogisk sociologi. I DPU's masterprogram har enkeltmodulerne i år haft stor søgning med 60 optagne.

→ Læs mere her: www.dpu.dk/nyheder

HAR DU LÆST DE SENESTE NYHEDER?

Abonnér på nyheder fra Danmarks Pædagogiske Universitet, og bliv opdateret med nyt fra den pædagogiske verden.

→ Tilmeld dig på www.dpu.dk/nyhedsmail

FORSINKELSENS

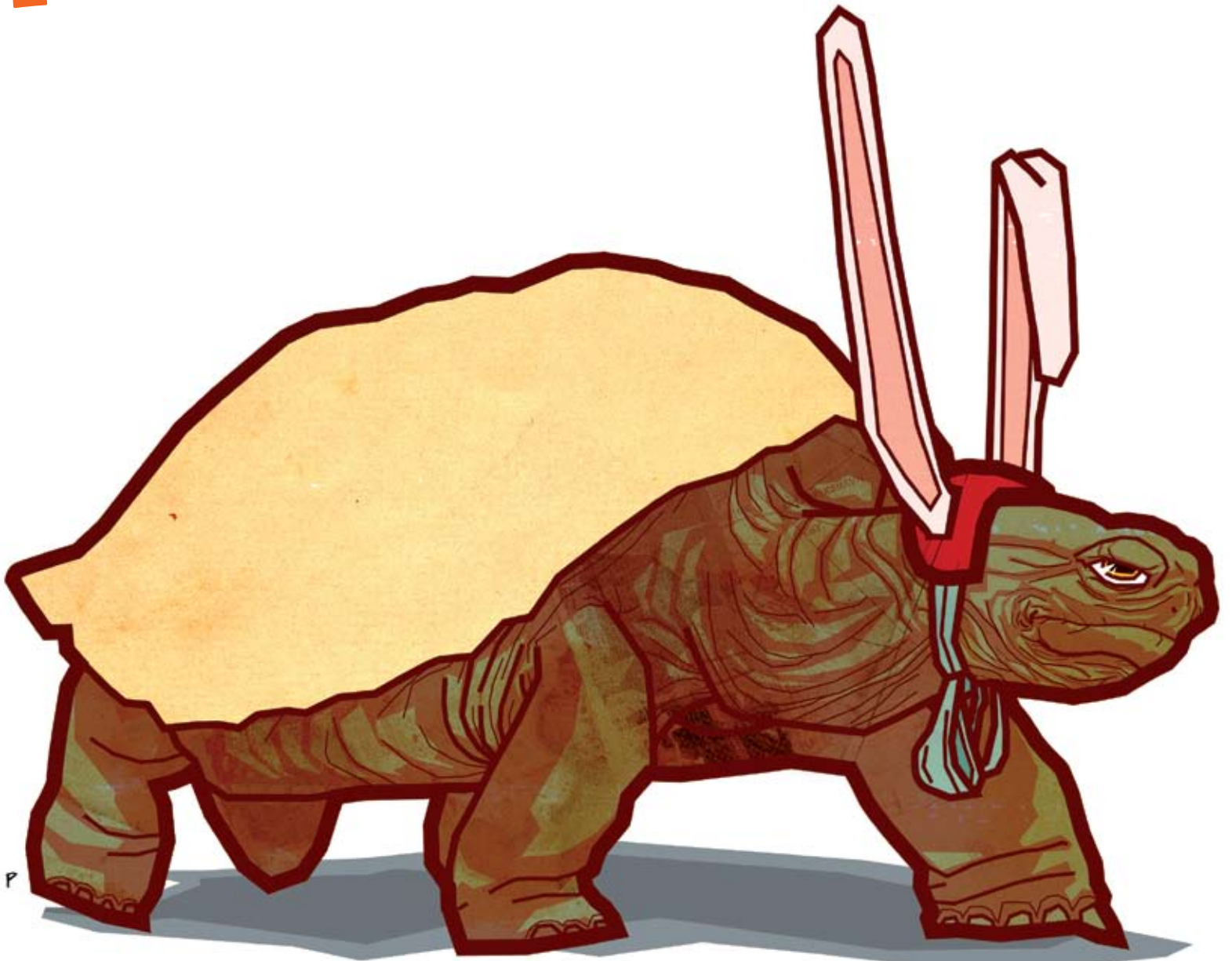

Illustration: Peter Hermann

PRIS

At gøre skildpadder til harer

Uddannelsesøkonomer ved, at den hurtige vej gennem uddannelsessystemet er en god forretning for både den enkelte og samfundet. Politikerne presser på for at få tempoet op og begrænse spildtid, men lektor i vejledning advarer: Den lige vej er ikke altid den bedste.

* "Der var engang en hurtig hare, der pralede med, hvor stærkt han kunne løbe. Skildpadden blev så træt af at høre ham prale, at han udfordrede ham til at løbe om kap." Nordiske studerende har tilsyneladende taget Æsops fabel om haren og skildpadden til sig. Hvor deres jævnaldrende i de fleste andre europæiske lande og USA spurter gennem uddannelsessystemet, så tager studerende i Sverige, Norge, Island, Finland og Danmark det anderledes roligt. Det samme gør studerende i Tyskland og Schweiz. Det er til stor fortrydelse for nationernes politikere, der frygter, at de mange skildpadder koster på nationalindkomsten og medfører mangel på kvalificeret arbejdskraft. Er det den bedste løsning at presse tempoet på de videregående uddannelser i vejret? Ligesom i fabelen om haren og skildpadden stikker pointerne dybere end blot hastigheden, man bevæger sig med.

LANGSOM START

Forskellen på de hurtige og de langsomme lande viser sig tydeligt, hvis man sammenligner studerende fra Danmark og Storbritannien. Tal fra EU's statistikkontor Eurostat viser, at britiske studerende gør deres entre i stort tal på de videregående uddannelser allerede når de er fyldt 17 og 18 år, og det er de 19- og 20-årige, der fylder mest op i rækkerne på de britiske universiteter, seminarier og andre institutioner, der udbyder korte, mellemlange og lange videregående uddannelser. Billedet er næsten det samme i andre europæiske lande som Belgien, Irland, Italien og Tyrkiet, ligesom det er i USA og i de

25 EU-medlemslande set som en samlet gruppe.

Landene i Norden skiller sig imidlertid markant ud, med Danmark som den absolutte topscorer, når det kommer til langsom studiestart. Danske studerende spadserer først ind på de videregående uddannelser, efterhånden som de kommer op i deres tyvere med det resultat, at det er de 24-årige, der fylder mest op i rækkerne. Dermed er Danmark klar topscorer i sen studiestart blandt 32 europæiske lande. Kun Liechtensteins 400 videregående studerende kan følge med. I Sverige er det de 23-årige, der dominerer billedet. Det samme er tilfældet i Tyskland og Schweiz, imens det i Finland, Island og Norge er de 22-årige. Se boks "De sene startere".

SABBAT = SPILDTID

De danske politikere har fået øjnene op for langsommeligheden. I november 2005 udsendte Undervisningsministeriet et notat med titlen "Spildtid i uddannelsessystemet", hvor man forsøger at opgøre, hvor meget tid danske unge spilder, før de opnår en kompetencegivende uddannelse. Det er kras læsning for folk, der hidtil har troet, at dannelsesrejser til udlandet, militærtjeneste eller ufaglært arbejde var samfundsgavnligt og værdige aktiviteter at kaste sig over. Alt sammen får det etiketten "spildtid". Det samme gør den tid, unge bruger ud over normeringen på at gennemføre en kompetencegivende uddannelse, for eksempel ved at tage to ungdomsuddannelser, at skifte studieforbøb eller blot at blive forsinket. →

Summeres det hele op viser det sig, at danske unge spiller 48 måneder, før den kompetencegivende uddannelse er gennemført. 28 af disse måneder spildes med sabbat, inden uddannelsen påbegyndes.

DYREBARE UNGDOMSÅR

Set fra et økonomisk synspunkt er denne spildtid et tab for samfundet. Det fortæller Nils Groes, der er professor på Institut for Pædagogisk Psykologi på Danmarks Pædagogiske Universitet. Samfundet og den enkelte unge mister indtægter, når de unge kommer senere ud på arbejdsmarkedet med deres kompetencegivende uddannelse, og de penge kommer ikke igen. Heller ikke selv om de unge senere i livet vælger at blive længere tid på arbejdsmarkedet. "Et år i starten er langt mere værd end et år i slutningen," fortæller Nils Groes.

Det skyldes to forhold. For det første er en krone tjent i dag væsentligt mere værd end en krone tjent om 30 år, fordi en krone tjent i dag kan trække renter i de næste 30 år. For det andet har alder stor betydning for vores arbejdsindsats, forklarer Nils Groes, mens hans sorte pen aftegner livsindkomsten for et almindeligt gennemsnitsmenneske på et stykke hvidt papir: En klokkeformet kurve magen til den såkaldte normalfordelingskurve. I de første år på arbejdsmarkedet stiger den årlige indtægt støt i takt med, at karrieren udvikler sig. Efterhånden som vi når op i alderen, topper kurven imidlertid og begynder at falde i takt med, at vi bliver ældre og arbejder mindre, og de sidste år på arbejdsmarkedet er langt fra lige så indbringende som velmagtsdagene. Det interessante er, forklarer Nils Groes, at vi alle når vores lønmæssige toppunkt på samme tidspunkt uanset hvornår vi kommer ind på arbejdsmarkedet. En sen karrierestart er

altså ikke ensbetydende med, at vi udskyder det tidspunkt, hvor vi begynder at trappe ned lønmæssigt.

Hvis man synes, det lyder mærkeligt, kan man sammenligne med en professionel fodboldspiller. Her vil de fleste nok indse, at spilleren der bliver professionel som tyveårig vil tjene mere end den, der venter til han er 25 år, fordi kroppens forfald for de fleste vil betyde, at de begynder at blive mindre værd som spillere kort tid efter de passerer de 30 år. Situationen er en anden for os andre dødelige, men mønsteret er det samme. Alt i alt betyder det, at det kræver mange ekstra år på arbejdsmarkedet ud over pensionsalderen for at indhente efterslæbet fra vores 20'ere og 30'ere.

1-0 til harenne.

DE UTILPASSEDE UNGE OG DE STILLE PIGER

Står det så også 1-0 til de politikere, der vil begrænse den såkaldte spildtid i uddannelsessystemet ud fra samfundsøkonomiske argumenter? Ikke nødvendigvis. Med de økonomiske argumenter på plads er det ikke mærkeligt, at politikere forsøger at presse unge mennesker hurtigere gennem uddannelsessystemet, og for nogen kan turen gennem uddannelsessystemet givetvis kan foregå i et højere tempo end i dag.

Man skal imidlertid passe på med at lave "one-size-fits-all" løsninger på dette område. Det siger Peter Plant, der er lektor og forsker i vejledning på Institut for Curriculumforskning på DPU. Strømning og forsøg på at effektivisere uddannelsessystemet risikerer at give bagslag i forhold til et andet uddannelsesproblem, nemlig at sikre at flere får en kompetencegivende uddannelse. Trods et kraftigt fald over de sidste tyve år er der fortsat omkring 800.000 ufaglærte i

HVORFOR ER VI LANGSOMME?

Ifølge Anders Holm, lektor ved Institut for Sociologi på Københavns Universitet, er der ingen undersøgelser, der forklarer, hvorfor unge i nogle europæiske lande er lang tid om at starte på en videregående uddannelse. Han vil dog gerne præsentere et par hypoteser. En forklaring kan være lønstrukturen. Når det ekstra afkast af uddannelsen i form af mere løn er lavt, er incitamentet til at få en videregående uddannelse heller ikke så stort. Ser man på lønstatistikken, så er det økonomiske afkast i Danmark ved at læse et humanistisk universitetsfag beskedent. Den gennemsnitlige livsindkomst for humanistisk uddannede svarer til livsindkomsten for en ufaglært metalarbejder. Argumentet har dog lidt hønen og ægget over sig, påpeger Anders Holm, fordi humanisternes lave livsindkomst til dels skyldes, at de er så lang tid om at færdiggøre studierne.

En anden forklaring kan være, at systemerne i visse lande har været indrettet til at tilbyde uddannelse sent i livet. Både de nordiske lande og Tyskland har haft erhvervsfaglige systemer, der har været gearret til at optage folk på uddannelser i en højere alder på grundlag af opnået erhvervs erfaring. Derfor har der også været institutionelle åbninger som kvote 2 i Danmark til rådighed og en kultur, hvor det at starte sent på en uddannelse er blevet betragtet som normalt. Sådanne systemer har man ikke haft i de angelsaksiske lande, bemærker Anders Holm.

Læs mere om akademikernes beskæftigelse og løn:

Akademikernes arbejdsløshed og indtjening – brikker til et mønster, af Nils Groes med flere, AKF Forlaget, november 2004, side 85.

DE SENE STARTERE

Tabellen er en top otte over europæiske lande med de ældste studerende. Tallene viser normalalderen for studerende, og som det ses, dominerer de nordiske lande listen.

Danmark	24 år
Liechtenstein	24 år
Tyskland	23 år
Sverige	23 år
Schweitz	23 år
Finland	22 år
Island	22 år
Norge	22 år

arbejdsstyrken i Danmark, og fremskrivninger peger på, at det tal ikke når under 700.000 i de næste ti år. Kan politikerne sikre, at en større del af denne gruppe får mere uddannelse, så står der en langt større samfundsmæssig gevinst og venter i den anden ende.

DE MÅSKE EGNEDE

En model for dette er løst organiserede uddannelsesforløb, der går på tværs af de etablerede institutioner og giver den enkelte unge større frihedsgrader til at sammensætte sit studie. De løsere rammer betyder mindre målretning og dermed også mere spildtid undervejs, men den type uddannelser har til gengæld potentialet til at fange de unge, der ellers ville være faldet helt ud af uddannelsessystemet og være endt uden en kompetencegivende uddannelse. Det viser erfaringerne fra den Fri Ungdomsuddannelse.

"Det var en form for organiseret spild af tid efter den retorik, der kører nu," siger Peter Plant. Systemet fungerede imidlertid samtidig som en subtil tilpasningsmekanisme til det formelle uddannelsessystem. De unge fik lejlighed til at gå på højskole, følge fag på HF eller rejse til udlandet for at tage en del af uddannelsen, alt sammen planlagt i samarbejde med en personlig uddannelsesvejleder. Resultatet blev, at en gruppe unge med ringe udsigter for at komme ind i det kompetencegivende uddannelsessystem blev forvandlet til en gruppe, hvor over halvdelen kom videre i det formelle system. "De blev glade for at gå på gymnasiet, HF eller teknisk skole. Mange af dem blev meget selvkørende, for de var blevet vant til at formulere over for deres vejleder, hvad de gerne ville med deres uddannelse."

SKUBBE ELLER STØTTE

Læren af den historie er, at spildtiden kan være en fornuftig

investering set i et længere perspektiv. Det gælder også, hvis man strækker blikket til et helt livslangt læringsforløb, hvor de løsere rammer måske kan sikre, at unge ikke forlader uddannelsessystemet med en modvilje mod organiseret undervisning. Forskningen i livslang læring viser, at mange voksne og især midaldrende mænd har en modvilje mod det formelle uddannelsessystem; at komme på skolebænken igen.

"Hvordan har de lært det? Ved at være i en tvungen uddannelse. Med en politik der skubber folk ind i formel uddannelse risikerer vi at skabe lede ved uddannelse," siger Peter Plant.

At gå den lige vej igennem uddannelsessystemet er imidlertid heller ikke ensbetydende med, at der er fred og ingen farer, bemærker Peter Plant. Der findes de "stille og pæne piger", der går den slagne vej og som 30-årige opdager, at de ikke rigtigt er klar over, hvem de er, og hvorfor de er endt, hvor de er endt. Det kan være opskriften på en eksistentiel krise.

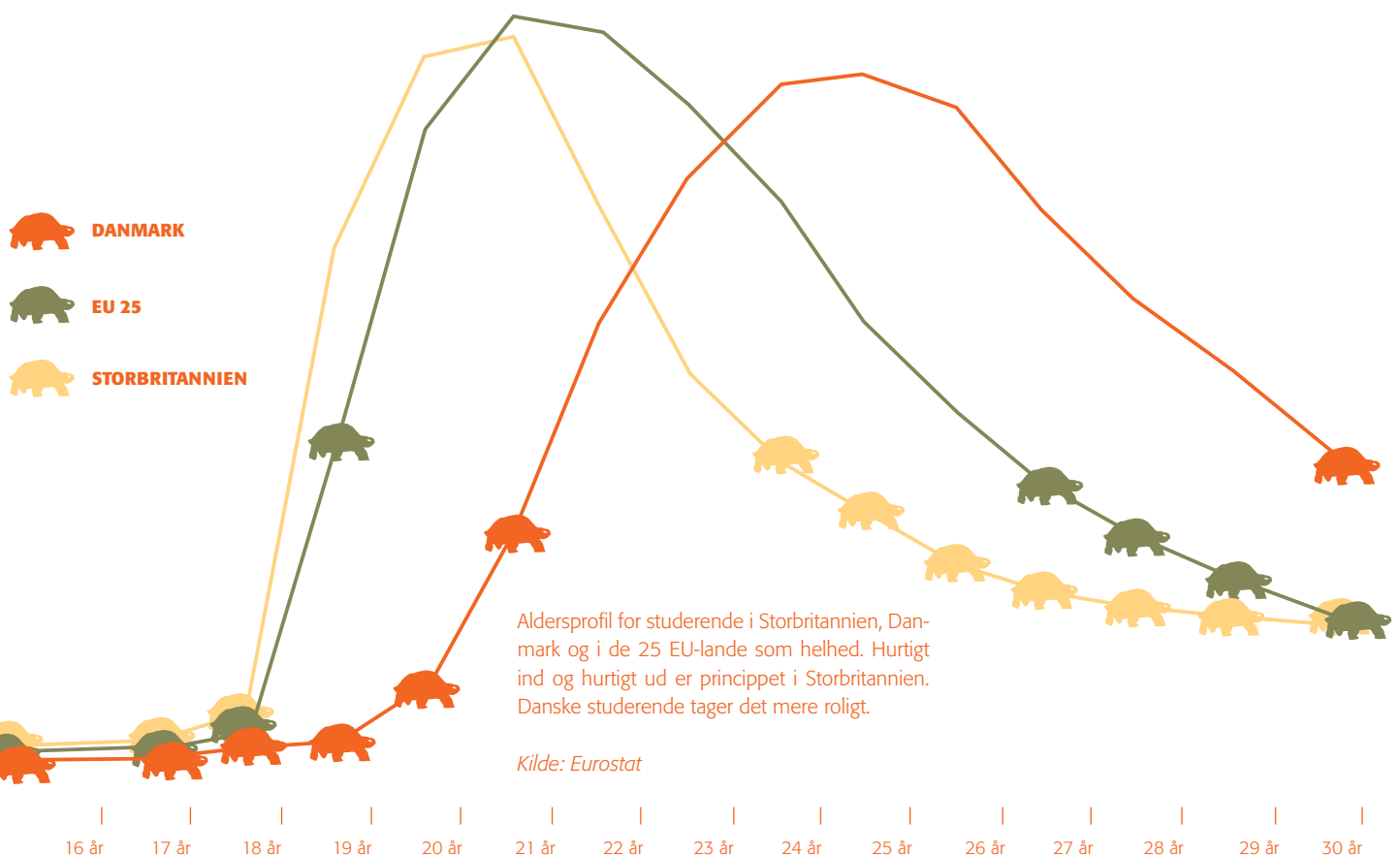
"Vi har svært ved at samle dem op, der ser pæne og veltilpassede ud på overfladen. Det er ofte uhyre velfungerende 30-årige med eksamenspapirer, men som har præstationsangst og livsangst. Det er ikke nemt at få øje på, og vejledere er ikke ret gode til det," siger Peter Plant.

Det er ikke altid lykken at være en hurtig hare, der ikke har tid til at se sig omkring. ■

DPU udbyder en masteruddannelse i vejledning, og de første kandidater blev færdige i juni 2006.

Læs mere om uddannelsen her: www.dpu.dk/master

Af Torben Clausen
toc@dpu.dk

HVILKEN BEHANDLING ER BEDST?

Politikerne vil gerne vide, hvad de får for pengene, og borgerne er blevet mere kritiske brugere af offentlig service, siger Poul Nissen.

Foto: Polfoto

HVORDAN VED VI, AT DET NYTTER?

Politikere og bevilgende myndigheder ønsker i stigende grad garantier for, at offentlige investeringer er penge værd. Der er dog langt igen, før der er fuldstændig sammenlignelighed inden for det pædagogiske område. Ifølge lektor Poul Nissen fra DPU er de metodiske forudsætninger for at sammenligne anbringelsessteders kvalitet ved at være på plads.

* Anbringelser af børn og unge uden for eget hjem koster årligt det offentlige 10 mia. kr. Hvis den nuværende udvikling fortsætter, vil det tal fordobles i 2010. Men hvad får samfundet for milliarderne? Hvilken anbringelsesform er bedst? Og hvordan ved vi, om en behandling virker? Spørgsmålene presser sig på i takt med, at politikere og bevilgende myndigheder er blevet mere opmærksomme på, at skattekrone skal give value for money.

Lektor Poul Nissen fra Institut for Pædagogisk Psykologi ved Danmarks Pædagogiske Universitet har lavet den såkaldte prospektive effektundersøgelse af psykodynamisk miljøterapi på danske behandlingshjem. Sammen med forskningsassistent, psykolog Kim Gabriel Hansen har Poul Nissen undersøgt, om anbringelserne fører til grundlæggende, positive forandringer af børnenes personlighed. Men effektundersøgelsen er også et af de første skridt i retning af et bedre sammenligningsgrundlag mellem forskellige pædagogiske behandlingstilbud.

POSITIV UDVIKLING

Resultaterne af "Effektundersøgelse af psykodynamisk miljøterapeutisk døgnbehandling" viser, at de 24 børn på de tre behandlingshjem som samlet gruppe har fået det bedre på en række vigtige områder.

"De er blevet bedre til at bruge deres evner konstruktivt, de er blevet mindre psykisk forstyrrede, de har fået mere selvtillid og er begyndt at reflektere over deres egen situation. Og så har de fået mere positive forventninger til andre mennesker og har lært at indgå i genuine relationer med andre mennesker. Det er vigtige områder, hvis man senere skal arbejde sammen med andre, indgå i grupper på en arbejdsplads og få børn selv," siger Poul Nissen.

Men indtil videre står effektundersøgelsen mere eller mindre alene, og dermed er det heller ikke muligt at sammenligne den med andre behandlingsmetoder. En mere præcis viden om forskellige behandlings effekt ville ellers være til gavn for det enkelte barn

og føre til en mere hensigtsmæssig udnyttelse af samfundets ressourcer. Men sammenligninger af prospektive effektundersøgelser er et forsømt forskningsområde, siger Poul Nissen. Han undrer sig over, at det forholder sig sådan.

“Det er jo ikke særlig gennemtænkt at iværksætte en foranstaltning, der koster omkring en million kroner, uden at vide, om det virker eller ej. Det ville jo aldrig ske inden for lægevidenskaben, hvor der er tradition for evidensbaseret forskning.”

Når den viden ikke eksisterer i dag, skyldes det, at der ikke har været tradition for at evaluere virkningen af socialt arbejde på forskningsbaseret niveau.

“Modstanden hænger blandt andet sammen med en manglende tro på, at virkningen af for eksempel relationsarbejde kan måles. Men det bunder i, at man ikke kender de forholdsvise nye instrumenter, vi har anvendt i vores undersøgelse af effekten af den miljøterapeutiske behandling.”

MERE END SKINTILPASNING

Det er i høj grad disse ‘nye instrumenter’, der adskiller undersøgelsen fra tidligere effektundersøgelser, der især fokuserede på børnenes adfærd og gjorde brug af interview, adfærdschecklister og selvrapporteringsskemaer som forskningsinstrumenter.

“Men man kan ikke se, om børnene reelt har ændret sig positivt, ved kun at kigge på adfærden, da adfærden måske bare er udtryk for skintilpasning til institutionslivet. Det nye ved denne undersøgelse er, at vi ser på, om en bedring er forankret i personlighedsstrukturen.”

Poul Nissen fortæller, at når denne type undersøgelser er sjældne i en dansk forskningsmæssig sammenhæng, hænger det også sammen med, at det kræver et højt uddannelsesniveau hos de psykologer, der undersøger børnene. Tidligere har det været anset for at være uvidenskabeligt, fordi den enkelte psykolog har siddet og tolket resultaterne på baggrund af sin egen viden. Inden for de sidste årtier har man imidlertid videnskabeliggjort metoderne ved at forankre dem empirisk i lighed med for eksempel intelligens-tests. Helt konkret bearbejdes den unges testsvar af et computerprogram, der finder de karakteristiske træk i besvarelsen.

GRUNDLAGET PÅ PLADS

Når effektundersøgelser forventes at blive mere udbredte, skyldes det ikke kun, at det videnskabelige grundlag er på plads, men også

en stigende interesse i det politiske system. Hidtil har man blot sammenlignet udgifterne mellem forskellige behandlingstilbud – ikke effekten.

“Det er oppe i tiden, at man vil have forskning, især inden for pædagogik, der kan bruges til noget. Politikerne vil gerne vide, hvad de får for pengene, og borgerne er blevet mere kritiske brugere af offentlig service. Der er stor forskel på, hvad en plads på et behandlingshjem, et opholdssted eller i en plejefamilie koster, men der er ikke rigtig nogen, der ved, hvordan forskellige behandlingstilbud virker. Der kan effektundersøgelser give nogle kriterier at vælge ud fra,” siger Poul Nissen, der finder det oplagt ud fra et lignende forskningsdesign at lave follow-up undersøgelser af, hvordan det går børnene og de unge over en årrække.

“Ét er, at behandlingen virker. Noget andet er, hvor bæredygtig børnenes positive udvikling er på længere sigt. Der er endnu ikke lavet undersøgelser af, hvordan det går anbragte børn på længere sigt på det mere personligheds-mæssige plan, men det kunne være spændende at lave sådan en undersøgelse her igen om ti år for at se, om de har ændret sig yderligere.” ■

Af Jakob Haahr-Pedersen
jahp@dpu.dk

POUL NISSEN

Cand.pæd.psyk., fil. dr., autoriseret psykolog, specialist i børnepsykologi og psykoterapi, og lektor på DPU. Blandt andet forfatter til bogen ‘En effektundersøgelse af et kriminalpræventivt socialt færdighedsprogram for unge’ (2000) og medforfatter af bogen ‘Effektundersøgelse af psykodynamisk miljøterapeutisk døgnbehandling’, DPU's Forlag (2006).

Personlig hjemmeside

www.dpu.dk/om/poni

PRISEN PÅ FORSKELLIGE BEHANDLINGSTILBUD

Børnepsykiatri: 2,5 millioner kroner om året

Behandlingshjem: 1 million kroner om året

Opholdssted: 0,5 million kroner om året

Familiepleje: 250.000 - 350.000 kroner om året

PROJEKTIVE TESTS

I undersøgelsen er projektive tests brugt til at teste børnene, når de har været på institutionen i et par måneder og igen efter to-tre års psykodynamisk miljøterapi. Blandt andet undersøges udviklingen af selvtilid, selvrefleksion og evnen til at indgå i relationer. Forskerne har for eksempel anvendt Rorschach/Exner- og WISC-III-tests. Den første kaldes også blækklatten, fordi de unge skal forklare, hvad en række forskellige blækklatter ligner. Den

anden testtype er en intelligensprøve, der undersøger de unges sproglige evner, evne til at organisere, opmærksomhedsstyring og forarbejdningshastighed.

MILJØTERAPI

Miljøterapi er en behandlingsmetode for omsorgssvigtede børn og unge, hvor terapien er teoretisk forankret og tager udgangspunkt i de fysiske rammer og dagligdagsaktiviteter. Det betyder, at behandlerne arbejder terapeutisk med børnene hele tiden, for eksempel når man spiser, spiller fodbold og går i seng. Læs mere om miljøterapi i ‘Miljøterapi med børn og unge’ af Lars Rasborg (2005) og ‘Miljøterapi med børn’ af Hans Kornerup (2003).

DET DANSKE UDDANNELSESSYSTEMS GRATISPRINCIP ER UNDER PRES FRA FLERE FRONTER. MEN DE STUDERENDE BEHØVER IKKE NØDVENDIGVIS AT BETALE HELE GILDET, SKRIVER OLE HENCKEL I KOMMENTAREN

BETALINGS- UDDANNELSE AD BAGDØREN

* HVAD KOSTER UDDANNELSEN? Spørgsmålet fremsættes i stigende omfang af danske og udenlandske studerende, som søger optagelse på landets universiteter. I årtier har det været et gældende princip, at uddannelse er noget, alle har adgang til i Danmark, uanset indkomst og herkomst. Men det seneste års tid har flere og flere studerende oplevet at blive mødt med krav om betaling for deres deltagelse og herigennem erfaret, at rækkevidden for det hævdede gratisprincip er begyndt at mindskes. Hovedargumenterne for introduktion af betaling for uddannelse er, at de studerende hurtigere gør studierne færdige og i højere grad vælger uddannelser med et klart beskæftigelsessigte. Men det er samtidig forbundet med en risiko for fald i studentersøgningen, fordi det langt fra er alle, der betragter betaling som en investering, de har råd til.

Det første skridt var betaling for adgangsgivende suppleringsforløb til akademiske uddannelser. Nu udvides betalingsprincippet til at omfatte udenlandske studerende uden tilknytning til EU. Tidligere var det gratis for kvalificerede studerende fra for eksempel Asien at tage en uddannelse i Danmark. Nu kræves der gebyr i størrelsesordenen 70.000 til 200.000 kroner for en toårig kandidatuddannelse.

Næste skridt kan meget vel være rettet mod danske statsborgere, som i forvejen har en afsluttet uddannelse, eller ved en generel introduktion af betalingsprincippet på kandidatuddannelserne, medens bacheloruddannelserne fortsat ventes friholdt. Begrundelsen for friholdelse er

blandt andet, at studerende ofte ikke har de forudsætninger, der skal til, for at foretage et sikkert studievalg, når de umiddelbart efter afsluttet ungdomsuddannelse begynder på universitetet. Forudsætninger, der til gengæld forventes at være tilegnet efter 3-4 års akademisk socialisering ved bacheloruddannelsens afslutning. Som en kuriositet kan det fremhæves, at man i Norge har taget det radikale skridt ved lov helt at forbyde en introduktion af betalingsuddannelse.

I DET MERE LANGSIGTEDE PERSPEKTIV er den gradvise udbredelse af betalingsprincippet et svar på den generelle finansieringskrise, der præger europæiske, herunder danske, universitetsuddannelser. Hensigten er en kraftig forøgelse af privatfinansieringen, som er det område, hvor Europa halter mest bagefter sammenlignet med USA og Japan. Foranlediget heraf har EU-Kommissionen for nylig foreslået, at mere koordinerede finansieringsmodeller bør medtænkes blandt de reformaktiviteter, som finder sted i regi af Bologna-processen.

Argumenterne for inddragelse af privatfinansiering beror på en udtalt politisk bekymring for de europæiske universiteters aktuelle status og formåen. Blandt de væsentlige årsager er fremkomsten af masseuniversiteter, som de europæiske universitetssystemer endnu ikke i tilfredsstillende grad har formået at omstille sig til. Medens der i 1960 tilsammen var indskrevet godt 9.000 studerende på universiteterne i København og Århus, var der i 2004 indskrevet knap 110.000 studerende på de 12 danske universiteter. Det har afstedkommet

massive forøgelser af de offentlige udgifter til universitetsuddannelse, men samtidig har det resulteret i en betragtelig reduktion af de ressourcer, som er afsat til at uddanne den enkelte kandidat.

SER MAN PÅ ANTAL STUDERENDE PER underviser, den såkaldte SL-ratio, steg den i perioden 1982-1994 med gennemsnitlig 54 %. Den reelle stigning, som siden er øget yderligere, er imidlertid væsentlig højere, da opgørelse af SL-ratio som regel ikke omfatter studerende, der følger undervisning og modtager vejledning, men undlader at gå til eksamen.

Udviklingen i SL-ratio har affødt en stigende politisk bekymring for kvaliteten og dennes sammenhæng med universitetsuddannelsernes finansiering i fremtiden. Det springende punkt er her, om det overhovedet lader sig gøre at styrke kvaliteten og samtidig fastholde gratisprincippet for danske studerende, når snart en femtedel af en ungdomsårgang frekventerer universiteterne. Det ømtålelige kvalitetsspørgsmål er herudover nært beslægtet med et voldsomt ekspanderende uddannelsesmarked, og den nationale intention om at markedsføre Danmark som attraktiv uddannelsesdestination for internationale studerende. Skal man tiltrække de dygtigste studerende, kræver det dokumentation for høj kvalitet. Men her har Europa de seneste årtier måttet afgive pladsen som den foretrukne destination til USA, dog har terrorangrebet 9/11 og den amerikanske reaktion herpå med blandt andet opstrammede visumregler afstedkommet et mindre europæisk momentum.

HVIS DANMARK I UDDANNELSESØKONOMISK henseende fortsætter de senere års uddannelsespolitiske strategi og fastholder positionen blandt de lande, som er mest fremskredne med implementering af Bologna-processen, bliver det sandsynligvis indførelse af øget privatfinansiering, der skal styrke universiteternes uddannelsesøkonomi. Staten synes nemlig ikke indstillet på at betale hele regningen. I tilfælde af øget privat finansiering kan der med fordel skeles til eksisterende britiske erfaringer med betalingsprincippet. Her blev studieafgifter for nationale studerende indført i 1998. Umiddelbart har det resulteret i et uønsket fald i ansøgstallet, fordi betalingen, som har været organiseret via traditionel låntagning, har afholdt mange, især fra mindre velstillede lag, fra at begynde på en universitetsuddannelse. Stik imod hensigten har betalingsprincippet således bidraget til en reduktion i udbuddet af kandidater kombineret med forøgelse af den sociale ulighed, som netop uddannelsessystemet i årtier har været udset til at modvirke – om end de historiske data dokumenterer, at det trods 30-40 års ihærdige bestræbelser langt fra er lykkedes at ændre nævneværdigt på den socioøkonomiske studentersammensætning.

Som konsekvens har briterne omlagt lånefinansieringen, så den i højere grad skal modvirke oplevelsen af uoverskuelig gældsættelse. Midlet er indkomstbestemt tilbagebetaling, så der ikke længere skal betales før studiestart. Tilbagebetalingen påbegyndes først, når den studerende efter endt studium er kommet i job, og den beregnes da som en fast procentdel af lønsummen, der opkræves sammen med øvrig indkomstskat. Kandidater, som ikke kommer i arbejde, tilbagebetaler ikke noget, og tilsvarende gælder det, at tilbagebetaling fastfrys i de perioder, hvor kandidater midlertidigt er uden beskæf-

tigelse. Finansieringsformen er med andre ord en form for omvendt pensionsopsparring, hvor den enkelte redistribuerer en mindre del af den forventede fremtidige indkomst. I det liberale Storbritannien har man imidlertid fastholdt betalingsprincippet individuelle aspekt. Det er således den enkelte, som debiteres sin fulde uddannelsesinvestering.

EN DANSK TILGANG VIL KUNNE udformes, så individuel tilbagebetaling suppleres med en mere kollektiv finansiering, eksempelvis udformet så samlet tilbagebetaling takseres variabelt efter indkomstniveau. De som efter endt uddannelse opnår en høj indkomst og dermed størst afkast af uddannelsesinvesteringen, skal tilbagebetale mere, end de, som får et mindre udbytte. Den forholdsvis beskedne lønspredding i Danmark betyder nemlig, at individuel tilbagebetaling, isoleret set, er uegnet som primær mekanisme, først og fremmest fordi den økonomiske gevinst ved en universitetsuddannelse i Danmark må betragtes som væsentlig mindre end i mange andre lande. Hvad enten den indkomstbestemte tilbagebetaling er individualiseret eller ej, er der også mulighed for en mere reguleret inddragelse af aftagerne i form af dansk erhvervsliv. Det vil tage generationer at fremelske en filantropisk tradition, som vi kender det fra USA. Men hvis arbejdsgivere efter de samme principper, som dem vi kender fra pensionsindbetalinger, skal betale en procentdel af lønsummen, kommer de fra start af til at optræde som bidragydere i den privatfinansielle del af uddannelsesøkonomien. Og det er jo veldokumenteret, at det ikke alene er den enkelte kandidat, som har glæde af en universitetsuddannelse, det er også til gavn for erhvervslivet. Mit argument vil være at koncentrere indsatsen her, når slaget om fremtidens uddannelsesøkonomi for alvor tager til i de kommende år. At modsætte sig synes ikke at være til gavn for uddannelsernes kvalitet. Dertil er underfinansieringen blevet for markant. ■

OLE HENCKEL

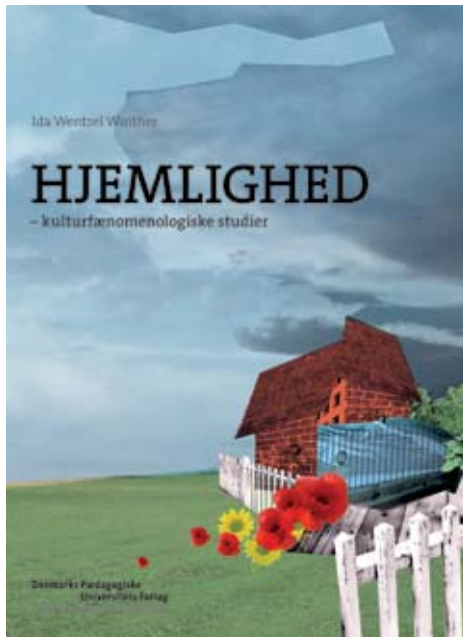
Ph.d-stipendiat ved Institut for Pædagogisk Sociologi, Danmarks Pædagogiske Universitet. Ole Henckel forsker i europæisk uddannelsespolitik, især Bologna-processen, transnational uddannelse og GATS.

Vil du læse mere om uddannelse i Storbritannien? Ole Henckel anbefaler:

- Barr, Nicholas and Ian Crawford: Financing Higher Education. Answers from the UK. Routledge. New York, (2005)

Personlig hjemmeside

www.dpu.dk/om/olhe

HJEMLIGHED

– kulturfænomenologiske studier

Ida Wentzel Winther (red.)

Xxx sider * Pris: Xxx,-
ISBN 87-7684-072-7

Udkommer ultimo september

Vi iscenesætter og italesætter hjemmet som aldrig før. Men hvad betyder hjemmet egentlig for os? Hvor er vi hjemme? Ida Wentzel Winther byder her på en antropologisk feltvandring i hjemmet.

SPROGFORUM

Nr. 36: Sociolingvistik

Løssalg: Pris 65,-
Abonnement: Pris 150,-
– omfatter 3 temanumre
ISSN 0909-9328

Sprogforum udkommer tre gange om året med nyt om sprog- og kulturpædagogik og udgives fra nr. 36 af Danmark Pædagogiske Universitets Forlag. Nr. 37 er på gaden i september og tager fat på almen sprogforståelse.

UNIVERSITETS- PÆDAGOGISKE REFLEKTIONER

Irene Christiansen og
Tine Frstrup (Red.)

174 sider * Pris: 190,-
ISBN 87-7684-071-9

Antologien tager fat på det aktuelle spørgsmål om, hvordan viden overføres i forskellige former for undervisning og uddannelser.

OM VREDEN

Lars-Henrik Schmidt

172 sider * Pris: 195,-
ISBN 87-7684-067-0

2. oplag

“Vreden har tag i os for tiden. Et røre er over os, uroen tager til, og verden synes af lave.” Det er den simple observation, som Lars-Henrik Schmidt formidler i sin nye bog, der går bag om tidens omsiggribende vrede.

LÆS MERE OM BØGERNE OG BESTIL PÅ

WWW.FORLAG.DPU.DK * BOGSALG@DPU.DK * TLF.: 8888 9360

**Danmarks Pædagogiske
Universitets Forlag**
Danish University of Education Press

Foto: iStockphoto

EN HALV MILLION UDLÅN

Danmarks Pædagogiske Bibliotek har opgjort omfanget af udlån for 2005. Statistikken viser, at i alt blev 519.000 af bibliotekets bøger og tidsskrifter lånt og fornyet. Elektronisk fuldtæst blev brugt 72.000 gange, hvilket er en stigning på 38 procent i forhold til 2004. Undersøgelsen viser også, at biblioteket har en stor og bred kundekreds. 91.700 personer var i kontakt med Danmarks Pædagogiske Bibliotek i løbet af året, og 85 procent af brugerne havde ikke nogen tilknytning til DPU. DPB er nationalt hovedfagsbibliotek, og bestanden af bøger og tidsskrifter har nu rundet 800.000 eksemplarer.

→ Besøg bibliotekets hjemmeside: www.dpb.dpu.dk

ORIGINAL REFLEKTOR

"Magasinet Kunst" har anmeldt Torben Ebbesens skulptur Reflektor i DPUs campushave. Magasinet bemærker, at Reflektor er konstrueret af spejle og opbygget, så man kan vandre rundt i den. Dermed er skulpturen en slags bevidsthedsudvidelse i sig selv. "Netop så spektakulær, at den passer godt til et sted, hvor tankens kraft og originalitet hersker," fremgår det. Reflektor er betalt af Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger og blev afsløret ved indvielsen af DPUs ombygning i efteråret 2005.

KONFERENCE OM REALKOMPETENCER

Anerkendelsen af uformelle kompetencer diskuteres i disse år overalt i Europa. Der arbejdes intenst med udviklingen af strategier og metoder til afklaring af realkompetencer, så borgere kan opnå anerkendelse for flere kvalifikationer end de formelle kvalifikationer fra uddannelsessystemet. Hvem er det, der skal vurderes og afklares? Hvem stiller kravene? Hvilken viden tæller? Er kompetenceafklaringen en ret eller en pligt? Hvordan bliver det en mulig vej til mere ligestilling i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet? Og hvilken rolle skal vejledningen spille? DPU og Studie og Erhverv afholder konference om vejledningens rolle i anerkendelsen af realkompetencer i Århus og København i oktober 2006.

→ Læs mere her: www.dpu.dk/kalender

Foto: iStockphoto

EUROPÆISKE BØRN SKAL PEGE PÅ SUNDHEDSLØSNINGER

De kommende tre år spiller Danmarks Pædagogiske Universitet en lederrolle i et europæisk forskningsprojekt om fedme blandt børn. Den bærende idé i projektet SHAPE UP er, at børn i 25 EU-lande med støtte fra voksne kommer med forslag til en sundere skole, hverdag og lokalområde. Metoden med at inddrage børns egne ressourcer til løsning af sundhedsproblemer er udviklet af DPUs Forskningsprogram om sundheds- og miljøpædagogik ved professor Bjarne Bruun Jensen. "Andre projekter har vist, at børn har masser af forslag til løsninger af sundhedsspørgsmål – men de har svært ved at omsætte de gode idéer på egen hånd. Det er derfor projektets grundidé, at børnene inddrages og tages alvorligt i samarbejdet med de voksne", siger Bjarne Bruun Jensen der en af SHAPE UPs to koordinatører.

Antallet af overvægtige skoleelever i EU stiger med omkring 400.000 om året. I nogle lande er der tale om en decideret fedmeepidemi.

→ Læs mere her: www.shapeupeurope.net

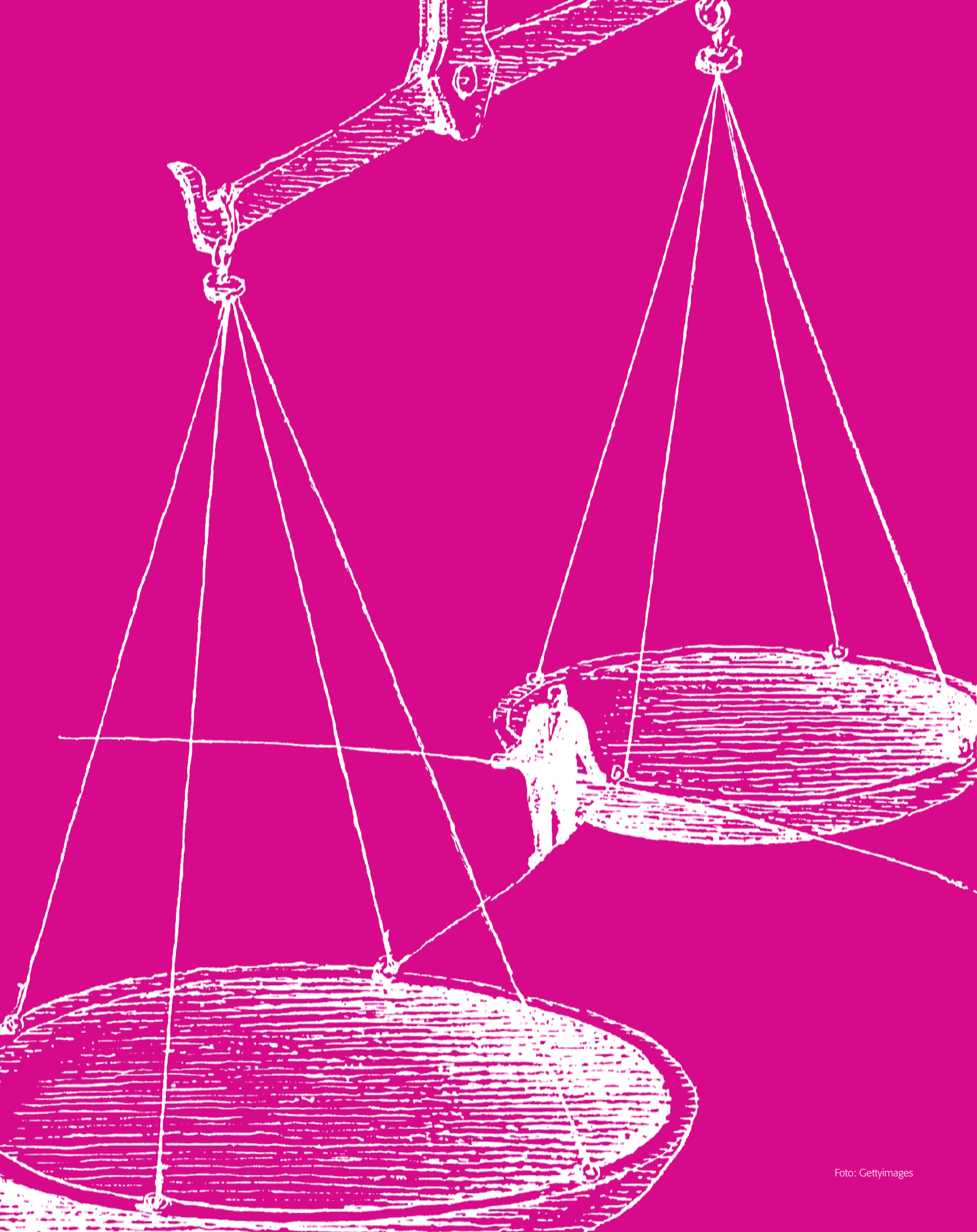
ELITEUDDANNELSE I LIVSLANG LÆRING

Den 21. august begyndte det første hold på DPUs nye transnationale eliteuddannelse European Master in Lifelong Learning: Policy and Management (MA LLL).

De 14 studerende kommer fra ti forskellige lande: USA, Kina, Indien, Pakistan, Filippinerne, Vietnam, Thailand, Nepal, Afghanistan og Georgien. Uddannelsen udbydes i samarbejde med Institute of Education i London og Deusto University i Bilbao. De studerendes uddannelse og ophold er finansieret af stipendier fra EU's prestigefyldte Erasmus Mundus-program. Ud over gruppen af studerende på Danmarks Pædagogiske Universitet begynder et tilsvarende antal MA LLL-studerende på Institute of Education i London.

MA LLL er etableret med støtte fra EU-Kommissionen, fordi livslang læring spiller en stadig større rolle som brobygger mellem de nationale uddannelsessystemers forskellige trin og forgreninger. I en global vindøkonomi vil de lande, som mestrer livslang læring komme til at stå med de bedste kort på hånden. De uddannede kandidater fra MA LLL bliver globalt tænkende uddannelsesplanlæggere, der skal rådgive organisationer, uddannelsesinstitutioner og politikere.

→ Læs mere her: www.dpu.dk/mall

BALANCEKUNST ER DEN VIGTIGSTE OG VANSKELIGSTE KUNST FOR DEN DANSKE FOLKESKOLE. I NY BOG OPFORDRER VICEDIREKTØR FOR KUNSTMUSEET ARKEN STEFAN HERMANN TIL DIALOG MELLEM DEN TRÆNGTE REFORMPÆDAGOGIK OG DEN DANNELSESFORLADTE FAGLIGHEDS- OG PRÆSTATIONSPÆDAGOGIK.

LINEDANS MED FOLKESKOLEN

* "Kompetencemiljø eller uddannelsesfabrik. Folkeskolen 1950-2006" er titlen på Stefan Hermanns bog. Ud over en nøgtern analyse af idealer for skolens opdragelse gennem 50 år (se faktaboks) leverer bogen argumentation for en afbalanceret folkeskole. Stik modsat bogens titel anbefaler Stefan Hermann ikke en enten-eller-tænkning. I stedet opfordrer han til at besinde skolen på et politisk-demokratisk borgerprojekt, hvor kunsten er at balancere mellem at dyrke de nære kulturelle værdier og indlære viden. Spørgsmålet er, om denne balancekunst er mulig.

Vil du ikke for meget, når du i balancens navn forsøger at dele sol og vind lige?

"Nej, balancekunst handler om at undgå ubalancer, og konkret om at tænke i et dannelsesperspektiv, der overskrider den trættende modsætningstænkning mellem viden og personlig udvikling; ellers mister du muligheden for sammenhæng. I øjeblikket er der to faldgruber. Den ene falder du i, hvis du hylder skolens satsning på den personlige udvikling for meget. I 1990'erne handlede det om den personlige udvikling, der egentlig blot i kompetencetermer og på nye sociologiske vilkår tog tråden op fra 1950'erne og talte videre om, at skolen skulle udvikle det enkelte barns personlighed, de unikke egenskaber og det eksistentielle potentiale. Jeg mener, at reformpædagogernes ensidige satsning på den enkelte persons selvtematisering risikerer at føre til uciviliserede tilstande i skolen såvel som i samfundet. Det har ganske enkelt mere end en snert af formløshedens tyranni over sig."

"Den anden faldgrube havner du i ved blindt at følge den aktuelle skolepolitiske satsning på det præsterende menneske, der i konkurrencens tegn skal gøre sig godt i målbare og sammenlignelige faglige præstationer. Faren er, at det udarter sig til stræbsom dovenskab, hvor det alene handler om 'teaching to the test,' siger Stefan Hermann.

FRA ELEV TIL BORGER

Det lyder nærmest som om, du lægger dig ud med alle?

"Ja, jeg kommer nok ikke til at danne klub. Omvendt har jeg måske

mulighed for at skabe en kritisk dialog til begge sider. I dag er dialogen afbrudt. Faglighedstænknerne blandt de nuværende magthavere er ofte ikke interesseret i de bredere dannelsesmæssige aspekter af folkeskolen. Og oppositionen har alt for længe holdt fast i, at vi har verdens bedste folkeskole, og at intet kunne måles. Jeg inviterer til at tænke skolen som politisk-demokratisk projekt, hvor det drejer sig om at uddanne statsborgere i en demokratisk retsstats billede. Det kræver, at vi får elevrollen til at hænge sammen med borgerrollen. Retsstat og demokrati er ikke på forhånd givne størrelser sikret af de politiske institutioner. Derfor er der pligt til at lade børn civilisere. Det lyder ikke pænt, men det er undervisningspligtens rationale at danne kommende borgere. Rationalet er ikke at skabe forbrugere på varemarkedet, heller ikke blot brugere af offentlig service, ej heller blot human resources, små unikke mesterværker eller medlemmer af varme fællesskaber lige fra rockerklubber til kristne menigheder."

BEDREVIDEN

Hvad skal udgangspunktet for dialogen være?

"Det skal stoffet, der er det glemte punkt i den didaktiske trekant mellem lærer-stof-elev. Jeg opterer for et dannelsesperspektiv, hvor den enkelte person skal overskride sig selv med viden som det afgørende medium. Det handler om at genskabe respekt for viden."

"En kanon baseret på ekskluderende styrkelse af det nationale fællesskab er kanontankens forfaldsform."

Hvilken viden?

"En bedreven. Folkeskolen er en institution, hvor formålet er at gøre børn til elever for endelig at myndiggøre dem. Det vil sige, at børn skal eleveres og dygtiggøres, ja, stedvis skal de fremmedgøres. Det skal ske ved at autorisere en viden som bedre og mere interessant viden end en anden. Tag for eksempel diskussionen om værdien af en litterær kanon. På sin vis synes jeg, at det er udmærket med en kanon. Så længe den retfærdiggøres i forhold til umistelige →

litterære og dannelsesmæssige kvaliteter i de værker, der anbefales læst og diskuteret. En kanon kan og bør gøre skolen til noget andet end det, som det øvrige samfund tilbyder børn i så rigt mål. Den bør markere, at der er forskel på at læse sms-ere og Steen Steensen Blichers værker. Jeg går ikke ind for, at vi læser Blicher, blot fordi han er dansk forfatter, og dermed kan nationaliseres. Tekster bør udvælges, fordi de giver adgang til en væsentlig litterær og historisk erfaring. OECD-analyser hjemler næppe for nødvendigheden af dansk salmesang. Det gør ikke i sig selv salmesang til en dårlig idé, men en kanon baseret på ekskluderende styrkelse af det nationale fællesskab er kanontankens forfaldsform."

"Læreren er repræsentant for samfundet og først og fremmest forbundet med eleverne via et fagligt mellemværende."

FRA PERSON TIL ELEV

I OECD-evalueringen af den danske folkeskole fra 2004 udtrykte evaluatorene bekymring over, at lærere og pædagoger anså udviklingen af elevernes intellektuelle evner for at være mindre vigtig end udviklingen af deres sociale og følelsesmæssige færdigheder. Med den nye formålsparagraf for folkeskolen placeres kundskaber og færdigheder mere centralt end tidligere. Dertil kommer en række tiltag; bindende trin- og slutmål, fordringer om faglig progression, nye testredskaber mv.. Ifølge Stefan Hermann gør tiltagene elevrollen til den nye individualiseringsnøgle frem for barnet, medborgeren eller personen. Han vurderer skiftet sådan her:

"Jeg er opmuntret over, at børn kan få lov til at træde ind i en elevrolle, der blev miskrediteret som fremmedgørende og undertrykkende i 1970'erne og set som uattraktiv og utilidsvarende i 1990'erne. Jeg er enig i at skifte princippet for individualisering," siger Stefan Hermann, der anfører tre grunde hertil:

Den første er, at elevrollen afbalancerer tendensen til personliggørelse, inderliggørelse og intimisering af lærer-elev-forholdet. Den nyligt offentliggjorte bekendtgørelse om elevplaner i folkeskolen, slår netop en smallere, mere klinisk og mindre intimiderende tematiseringshorisont an end idéen om logbogen, der i princippet omfattede alle sider af mennesket.

Den anden grund er, at elevrollen kan være en del af en mere forenklet dagsorden for, hvad det vil sige at være en skole, og dermed skaffe skolen af med et 'overload' af opgaver: "Vi må besinde os på, hvad der er en central opgave for skolen, og hvad der er en perifer. Og så tilhører for eksempel sorgarbejde altså periferien," siger Stefan Hermann.

Den tredje grund er, at elevrollen kan afkulturalisere nogle af de sociale bånd, der binder os sammen i skolen til fordel for mere synlige målsætninger for skolen. Ifølge Stefan Hermann vil synlighedsførelsen af, hvad vi vil med skolen gennem en klarere markeret elevrolle gøre det muligt for børn med anden etnisk herkomst og børn fra ressourcetsvage hjem at klare sig langt bedre end i dag.

DEN RESPEKTABLE LÆRER

Stefan Hermanns ideal for lærerens virke er, det han kalder, en kvalificeret frihedsudøvelse. Den opnås ved, at staten i højere grad autoriserer nogle rammer, der gør lærerrollen til en vidensautoritets rolle. Og igen handler det ifølge Stefan Hermann om at undgå to faldgruber.

Den ene faldgrube opstår, når personlig ægthed går hen og kandiderer til at blive kernen i lærerprofessionen. Men ellers viser faldgrubens eksistens sig ved, at en diplomuddannelse i specialpædagogik, psykologi eller pædagogisk arbejde i 2004 var mere populær blandt lærere og pædagoger end en uddannelse i danskfagene, matematik, natur/teknik og naturfag til sammen.

"Pædagogisering og psykologisering af lærerrollen bliver nu imødegået af en fagligt orienteret læreruddannelse, hvor læreren specialiseres i forhold til alderstrin og i fag og på langt sigt kun skal undervise i linjefag. Paradoksalt nok rummer de aktuelle løsninger samtidig den nye faldgrube. Faglighedsdiskursen med nye testformer risikerer at reducere lærerne til en flok ingeniører ledet af skolelederen. Hvis tests, fokus på fagligt udbytte, sammenlignelighed og et vist mål af standardisering vinder, så vinder lærerne i vidensautoritet, men taber administrativ-pædagogisk autonomi. Risikoen er, at færdigheder og kundskaber berøves et dannelsesperspektiv ved at blive funktionelle elementer i uddannelsessystemet, der i sidste ende begribes systemisk og positivistisk," vurderer Stefan Hermann.

Hvad mener du skal gøres for at læreren kan genvinde en respekt som vidensautoritet?

"Jeg mener, at en bedre balance mellem didaktik og pædagogik må findes. Det er fint nok med de psykologiske og almenpædagogiske traditioner, men forbindelse til fagdidaktikken må dyrkes mere. Forældre og børn har et helt andet kompetence- og vidensniveau end for 20-30 år siden. Lærernes omverden har ændret sig. Det betyder, at lærerprofessionen ved Danmarks Lærerforening må mobilisere meget mere end en fagpolitisk symbiose mellem lønmodtageridentitet og reformpædagogik. Nye og mere offensive bud på en professionalisme er nødvendige fra den kant. Jeg mener, at disse bud skal gøre det klart, at læreren er repræsentant for samfundet og først og fremmest forbundet med eleverne via et fagligt mellemværende. Uden at jeg nødvendigvis vil tale for at akademisere lærerstanden ved at placere uddannelsen på universiteterne, så må lærerprofessionen i det mindste må forbinde sine dannelses- og professionsforestillinger væsentlig klarere til viden frem for værdier og holdninger." ■

Claus Holm
cho@dpu.dk

STEFAN HERMANN

Vicedirektør ved kunstmuseet ARKEN og tidligere chefkonsulent i Undervisningsministeriet. Bogen Kompetencemiljø eller uddannelsesfabrik. Folkeskolen 1950-2006 udkommer på forlaget Unge Pædagoger i efteråret 2006.

1950ERNES LYKKELIGE BARN

I 1950erne bliver en række af reformpædagogikkens opdrag integreret i folkeskolens praksis. Den fremvoksende velfærdstats skole tager ansvar for at opdrage og sikre børnenes fremtid som lykkelige mennesker, lydige husmødre og nyttige forsørgere. I efterkrigstidens Danmark er formålet at frigøre børnene, så de som frie mennesker kan være en produktiv kraft for nationen i en tid med vækst og fremskridt. Skolen bliver anset for at være en god investering for velfærdstaten: "Det vil styrke landets produktive kraft", som Den Radikale undervisningsminister Jørgen Jørgensen udtrykte det.

1970ERNES DEMOKRATISKE ELEV

I 1970erne handler det om at skabe den demokratiske og solidariske borger og omsorgsberettigede klienter. Velfærdstatsen skal nu forstås som en demokratisk socialstat, og folkeskolen er vigtig i forhold til at fremme en frigørelse, der retter sig mod det enkelte menneske som solidarisk medborger. Skolen blev et selvtematiserende fællesskab, og undervisningen en demokratisk praksis. Det mest prægnante udtryk for denne vending var etableringen af klassens time, der blev obligatorisk i 1975. Klassens time skulle nemlig udtrykke et deltagerdemokrati, hvor eleverne fik en oplevelse af fællesskab.

1990ERNES PERSONLIGE INDIVID

I 1990erne handler det om kompetenceudvikling af personen gennem læring. Hverken barnet eller den demokratiske elev er nu i centrum. I stedet er elever individer, hvis personlige udvikling skal stimuleres. Velfærdstatsen skal forstås som en servicestat, hvor skolen repræsenteret af ledelse og lærergrupper i samarbejds navn forholder sig til brugerne – altså til forældre og deres børn. Den politiske suverænitæt bliver afbalanceret af en brugersuverænitæt, der i den konkrete undervisning handler om at forholde sig til børnenes personlige suverænitæt, udfoldelse og selvtematisering.

2000ERNES PRÆSTERENDE ELEV

2000erne er udtryk for en samtidig satsning på konkurrencebetonet faglighed og national oprustning. Det fører en opstrammet resultatorientering med sig; elevens præstationer kommer i centrum ved at indføre tests og en nøje overvågning, der sikrer sammenlignelighed ved bindende standarder og mål. Samtidig er vi vidne til en levet længsel efter den nationale historie og fællesskabet ved at privilegere f. dannelsesfag som dansk, kristendomskundskab og historie. Velfærdstatsen afløses af en national konkurrencestat på et globalt marked, og det handler derfor om at tilføre elever de faglige færdigheder, som konkurrencedygtigheden tilsiger.

Kilde: Stefan Hermann: Kompetencemiljø eller uddannelsesfabrik. Folkeskolen 1950-2006

Farvel til hospitalsklovnen?

Muntre mennesker dør tidligere. Og folk med humoristisk sans lever længere. Humorforskningen har haft svært ved at finde en entydig sammenhæng mellem humor og sundhed, men humorforsker Sven Svebak er på vej med nye overbevisende resultater.

* Californien 1922. Et hold forskere starter et ambitiøst og visionært projekt: "The Terman Life-Cycle Study". På baggrund af en intelligensprøve er 1.200 10-årige børn rekrutteret til projektet. De hører alle til den mest intelligente procent af befolkningen. Formålet er at undersøge, om intelligente børn klarer sig bedre i livet end andre børn. De efterfølgende 60 år bliver deres udvikling fulgt nøje ved hjælp af spørgeskemaer. Som undersøgelsen skrider frem, koncentrerer man sig i stigende grad om at undersøge deres ældningsproces.

I 1995 kommer der nogle opsigtsvækkende resultater fra projektet. Det viser sig, at de børn, der som 10-årige havde lettest til smil og latter (var mest "cheerful"), havde en tendens til at dø tidligere end de mindst muntre børn. Faktisk viste resultaterne, at de mindst muntre børn havde 20 procent bedre overlevelse end de mest muntre. Latter er tilsyneladende ikke den bedste medicin, selv om det er en meget udbredt opfattelse både i forskerkredse og i befolkningen.

HUMOR OG HUMORISTISK SANS

Sven Svebak, professor i psykiatri ved Norges teknisk-naturvidenskabelige universitet i Trondheim, er ikke overrasket over resultaterne. Han har forsket mange år i sammenhængen mellem humor og sundhed og har netop været til international humor-konference på DPU for at fremlægge sin nyeste forskning.

"En mulig forklaring er, at man ikke bare måler humoristisk sans, men at man måler på børn, som har et problemfrit og sorgfrit liv. Sådanne børn lærer sig ikke lige så godt at mestre livets vanskeligheder, når de bliver voksne. Det er klogt at lade børn få udfordringer

- ikke for store, men så tilpas store, at de udvikler færdigheder til at mestre livets vanskeligheder," siger Sven Svebak.

"The Terman Life-Cycle Study" er et eksempel på, at det ikke altid er nogen nem sag at forske i humor og sundhed. Det kræver klare begreber og præcise instrumenter at fange og forstå fænomenet. For det første må man skelne mellem humor, som er et socialt fænomen, der udspiller sig mellem mennesker, mens humoristisk sans er en personlig egenskab. Det er især humoristisk sans, som er interessant, når man studerer sundhed, og det fænomen har Sven Svebak beskæftiget sig med siden 1968, hvor han tog fat på sit speciale i psykologi.

"Hvad er humoristisk sans? Det er snart 40 år siden, jeg måtte stille dette spørgsmål. Jeg måtte konstatere, at humoristisk sans ikke var defineret i faglitteraturen, men at der var skrevet meget om humor i almindelighed som socialt fænomen. Jeg var derfor nødt til at definere humoristisk sans for at kunne udvikle et måleinstrument, og jeg kom frem til, at humoristisk sans er et fænomen, som kan defineres langs tre dimensioner," forklarer Sven Svebak.

De tre dimensioner definerer Sven Svebak til at være:

- 1) Den kognitive funktion – handler om evnen til at forstå humor
- 2) Den sociale dimension – handler om, hvorvidt man trives sammen med morsomme mennesker
- 3) Den affektive dimension – handler om, hvor let man har ved at smile og le. →

HUMORTESTEN

Denne definition af humoristisk sans har Sven Svebak arbejdet videre med, og de enkelte dimensioner er blevet omsat til en række spørgsmål, som kan bruges til at teste en persons humoristiske sans (se boks). Spørgeskemaet, som findes i en række forskellige varianter, anvendes i dag af forskere over hele verden, og er den mest anerkendte metode til at teste for humoristisk sans. Resultaterne viser, at det især er den kognitive og den sociale dimension, som har betydning for sundhed, mens den affektive dimension ikke har den store effekt. Og det er også en mulig forklaring på den manglende sammenhæng mellem dødelighed og humoristisk sans i "The Terman Life Cycle-Study".

"Patienter, som scorer højest i humoristisk sans, har cirka halvt så stor risiko for at dø i løbet af to år."

"Min bedste forklaring er, at forskerne ikke studerede humoristisk sans. De studerede affekt-komponenten, som er løst knyttet til humoristisk sans, og som også kan repræsentere mange andre sider ved et menneske, for eksempel hvor suggestibel man er (påvirkelig over for påførte følelser, red.). Er man sammen med andre mennesker, som er muntre, er det let at suggerere til at være munter selv, men det har ikke noget med humoristisk sans at gøre," siger Sven Svebak.

DØDELIGHED BLANDT NYREPATIENTER

Forskningen har længe været i tvivl: Gavner humoristisk sans ens sundhed? I 2004 dedikerede tidsskriftet Humor - International Journal

of Humor Research et helt nummer til at besvare spørgsmålet. Den indledende artikel konstaterede, at trods den meget udbredte opfattelse, at humor og latter gavner sundheden, er empiriske belæg for disse påstande endnu "meget svage, inkonsistente og ufyldstgørende".

Set i det lys publicerer Sven Svebak inden længe en undersøgelse, som er interessant af to grunde: Den viser en klar sammenhæng mellem humoristisk sans og overlevelse, og den er gennemført efter et internationalt anerkendt spørgeskema og en valideret metode. Sven Svebak og hans medarbejdere har undersøgt overlevelse blandt patienter med kronisk nyresvigt, en sygdom med meget høj dødelighed. Patienterne er først blevet udredt biomedicinsk og ved hjælp af spørgeskemaet, og resultaterne er derefter blevet sammenholdt med deres overlevelse to år senere.

"Det viser sig, at den halvdel af patienterne som scorer højest i humoristisk sans har cirka halvt så stor risiko for at dø i løbet af de to år, som de, der har mindst humoristisk sans," siger Sven Svebak.

"Den bedste forklaring er efter mit skøn, at mennesker med stor humoristisk sans har en beskyttelse mod stress. Humoristisk sans er en variant af det, vi kan kalde kriseminimering. Enkelte mennesker har lettere end andre ved at se kriser, tænke dramatisk og få sorte tanker over småting. Andre mennesker har let ved at se de lyse sider. Det er en måde at tænke på, som gør, at man ikke så let får stress. Dermed beskytter du dig selv mod stressprocesser og får mindre stresshormon som for eksempel cortisol, der svækker immunforsvaret," siger Sven Svebak.

HUMORISTISK SANS OG ...

Arv og miljø

En persons humoristisk sans er i overvejende grad resultat af socialiseringsprocesser, altså en tillært egenskab. En engelsk undersøgelse blandt enæggede og tveæggede tvillinger nåede frem til, at 20 procent af en persons humoristisk sans kan forklares ved arvelighed, de resterende 80 procent skal tillægges social læring.

Personlighed

Studier af humoristisk sans og andre personlighedstræk viser, at humoristisk sans er en relativt uafhængig egenskab, der ikke let lader sig forklare som udtryk for andre personlighedstræk. Humoristisk sans er dog svagt relateret til egenskaber som at være social, udadvendt og optimistisk. Modsat er der en svag tendens til at folk med høj humoristisk sans er mindre

negative og deprimerede, men der er ikke tale om stærke sammenhænge.

Køn

Der er ifølge Sven Svebak ingen principielle forskelle på kvinders og mænds humoristisk sans, men der kan være forskel på, hvad man synes er morsomt, hvilket kan forklares ud fra forskellige livserfaringer. Der er også stor forskel på, hvordan mænds og kvinders humor bliver opfattet. En undersøgelse af forelæseres humor viste, at mandlige forelæsere udløste negative holdninger blandt de studerende, når humoren var jovial, mens kvinder blev opfattet negativt, når humoren var aggressiv.

Alder

Man kan se en svag tendens til, at humoristisk sans svækkes med alderen. Forklaringen kan være, at humoristisk sans er nøje knyttet til det at tilhøre en subkultur. Man skal socialiseres ind i en lokal kultur for

at udvikle en humoristisk sans. Når man bliver ældre øges risikoen for at miste det sociale netværk, og det kan komme til udtryk i en mindre svækkelse af ens humoristiske sans.

By og land

Unge på landet har større humoristisk sans end unge i store byer. Humoristisk sans udvikles bedst i små fællesskaber, og den øgede risiko for fremmedgørelse i storbyer kan være en del af forklaringen på forskellen mellem by og land. Urban humor har desuden en tendens til at være mere aggressiv og kan have en funktion i forhold til skabe alliancer i en subgruppe, der er i konflikt med andre subgrupper.

Kilde: Sven Svebak

STØDDÆMPERE PÅ LIVETS VEJ

Netop sammenhængen mellem humoristisk sans, stress og sundhed har længe været overset i humorforskningen. Sven Svebak bruger en analogi for at forklare sammenhængen:

“Tænk på din bil. Din bil har støddæmpere, og humoristisk sans er som støddæmperne i din bil. Hvis livets vej bliver dårlig, huller og stenet, vil den, som har de bedste støddæmpere, køre videre mest behageligt. Du får med andre ord en sundhedsmæssig gevinst af din humoristiske sans, når livet bliver vanskeligt og sætter dig på prøve. Her er også forklaringen på, at vi de første ti år af humorforskningen ikke formåede at se sammenhængen mellem humoristisk sans og sundhed. Vi tog ikke graden af stress i livet med i betragtning. Man skal kun forvente, at humoristisk sans gør en forskel, når man undersøger stressede personer, for eksempel folk med nyresvigt,” siger Sven Svebak.

Og så kunne man vel mene, at det kun kan gå for langsomt med at sende hospitalsklovne ud på alle landets hospitalsafdelinger. Sven Svebak er nu ikke så sikker på, at det er en god idé.

“Skal vi svare ærligt som forskere, må vi sige, at vi ikke ved det, men der er grund til at være skeptisk. En klovn formidler ikke nødvendigvis humoristisk sans, selvom den vækker både sympati og munterhed. At sætte en rød næse på kan for nogen virke morsomt, men for andre er det bare dumt. Det er muligt, at en klovn på sygehuset kan have en gavnlig effekt, men det er ikke sikkert, at denne effekt kommer af humoristisk sans. Nu er vi tilbage ved skellet mellem den kognitive, den sociale og den affektive dimension – og klovnen arbejder første

og fremmest langs den affektive. Jeg ville gerne se nogen lave en undersøgelse af effekten af sygehusklovner på patienternes sundhed,” siger Sven Svebak.

“Hvad er humoristisk sans? Det er snart 40 år siden, jeg måtte stille dette spørgsmål.”

Han pointerer, at en persons humoristiske sans er resultatet af en lang socialiseringsproces, og giver så den kommende generation af humorforskere et spørgsmål at arbejde videre med: Hvordan fremmer man de socialiseringsprocesser, som udvikler børn og unges humoristisk sans, så de bliver bedre til at mestre livet, når de bliver voksne? ■

Af Anders Lindskov
anli@dpu.dk

SVEN SVEBAK

Professor og dr.phil. ved Institut for Nevromedisin ved Norges teknisk-naturvidenskabelige universitet i Trondheim. Har siden 1968 beskæftiget sig med sammenhængen mellem humor og sundhed. Tidligere præsident i International Society for Humor Studies, ISHS som afholdt verdenskonference på DPU i juli 2006.

HUMORTESTEN

Sense of Humor Questionnaire, SHQ, er navnet på det spørgeskema Sven Svebak har udviklet til at bestemme en persons humoristiske sans. Skemaet er baseret på selvrapportering og kan indeholde fra tre til 21 spørgsmål fordelt på tre forskellige dimensioner. En høj point-score betyder høj sans for humor. Nedenfor er tre eksempler på spørgsmål – et for hver dimension:

KOGNITIV-DIMENSION

(evnen til at opfatte en humoristisk pointe)

Har du let ved at se noget morsomt i de fleste situationer?

1 Meget vanskeligt 2 3 4 Meget let

SOCIAL-DIMENSION

(trivsel i humoristiske situationer)

Der er noget uansvarligt over folk, som altid prøver at være morsomme.

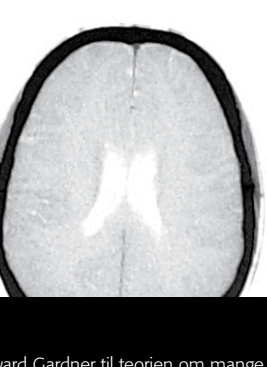
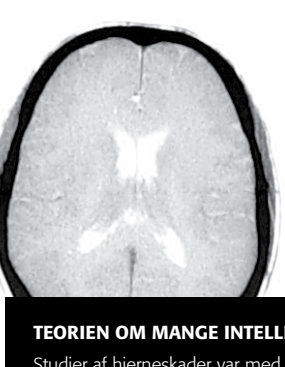
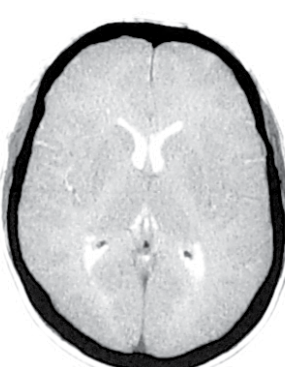
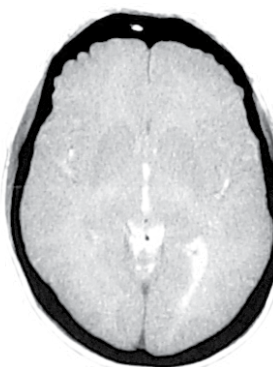
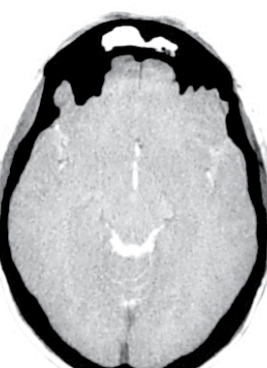
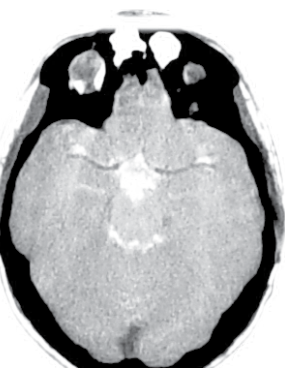
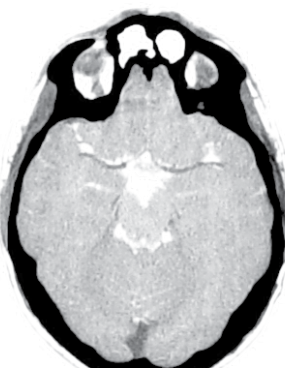
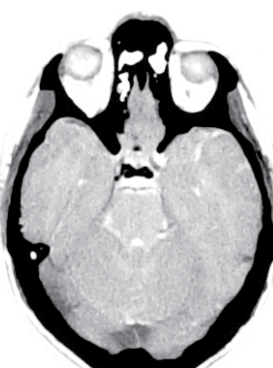
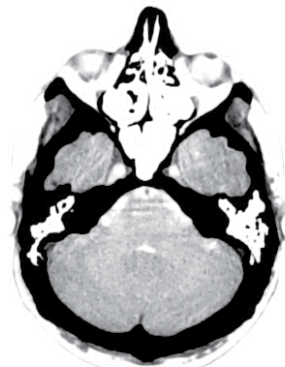
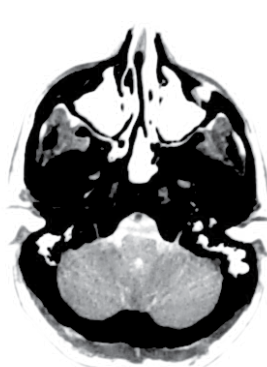
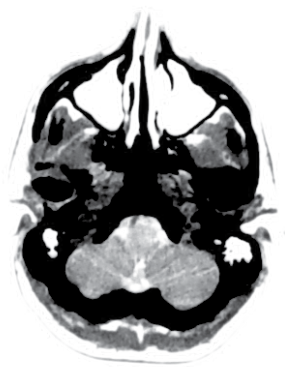
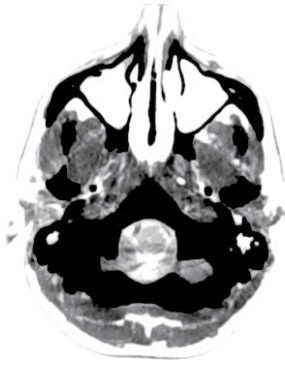
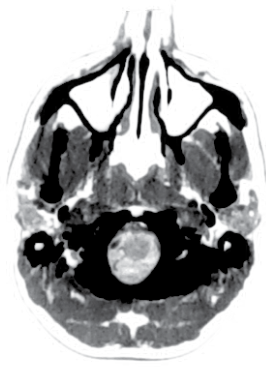
1 Helt enig 2 3 4 Helt uenig

AFFEKTIV-DIMENSION

(tilbøjelighed til munterhed)

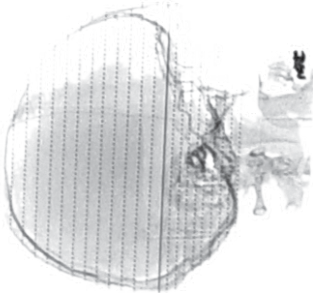
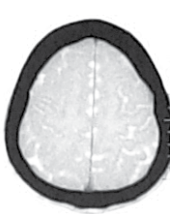
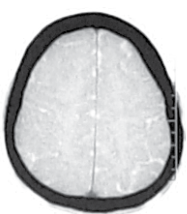
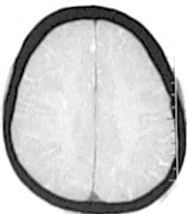
Er du en munter person?

1 Slet ikke 2 3 4 Meget munter

TEORIEN OM MANGE INTELLIGENSER
 Studier af hjerneskader var med til at inspirere Howard Gardner til teorien om mange intelligenser, der gør op med forestillingen om, at der kun findes én slags intelligens.

Foto: iStockphoto

”Mange intelligenser er blevet en fødselsdagskage med for mange hurra-flag.”

EN HISTORIE OM HÅB

Howard Gardners teori om mange intelligenser har gået sin sejrsgang verden over – på tværs af faggrupper, interesser og politiske ståsteder. Nu er tiden inde til at kigge på MI med kritiske briller, siger adjungeret professor Mogens Hansen, der introducerede Gardner for et dansk publikum.

* Året var 1984, da Mogens Hansen første gang stødte på en amerikaner ved navn Howard Gardner fra Harvard Graduate School of Education. Mogens Hansen havde hørt, at Gardner i bogen 'Frames of Mind' året forinden havde fremsat en revolutionerende ny intelligensteori, der fastslog, at der ikke blot fandtes én slags intelligens, men syv.

Som ledende skolepsykolog i Lyngby-Taarbæk kommune og underviser ved Danmarks Lærerhøjskole var Mogens Hansen optaget af ny intelligensforskning, men da han henvendte sig til Danmarks Pædagogiske Bibliotek for at låne 'Frames of Mind', havde de ikke bogen – og ingen kendte Howard Gardner.

Her 22 år efter findes der næppe en pædagog, lærer, uddannelsespolitiker, mor eller far, som ikke har hørt om de mange intelligenser (MI). Ifølge Mogens Hansen, som nu er adjungeret professor ved DPU, bruger op imod halvdelen af de danske folkeskoler elementer fra Gardners teori, og halvdelen af disse har gjort MI til en del af skolens officielle pædagogik.

Mogens Hansen forstår godt, at Howard Gardner har fået så stor udbredelse. Han kan godt huske, da han selv læste Gardner første gang.

”Bogen var et optimistisk bud på læring og udvikling for alle. Den

sprængte G-monolitten i luften, det vil sige forestillingen om, at mennesket kun har én generel intelligens udmålt i store og små portioner,” siger Mogens Hansen.

FRA FORSKERE TIL PRAKTIKERE

Læsningen af 'Frames of Mind' førte til, at Mogens Hansen lavede undervisningsforløb om Gardner sammen med en række lærere fra Lærerhøjskolen. I 1989 udgav han bogen "Intelligens", den første danske bog, der tog afsæt i Howard Gardners teorier. I samme periode var Howard Gardner gæst ved et nordisk forskningsseminar i Rönneby, Sydsverige med deltagelse af dansere, musikere, litterater og forskere som Per Fibæk Laursen, Hans Henrik Knoop, Kristian Pedersen og Mogens Hansen.

”Det var meget inspirerende at få Howard Gardner på egen hånd i 10 dage. Han kom ned fra piedestalen, smed sine sorte sko og gik rundt i sandaler uden sokker. Han nød det tydeligvis, og det var meget værdifuldt for os”.

Mogens Hansen siger, at han siden ”nok har holdt 400-500 foredrag” om Howard Gardners MI-teori. I samme periode har ildsjæle, uddannelsesplanlæggere, forretningsfolk, forlag og kursusarrangører sideløbende arbejdet for at øge kendskabet til Gardner i hele verden. →

”De 8-9 intelligenser er vores intellektuelle potentiale. Skolens opgave er at veksle det til mindst 1000 kompetencer.”

MERE END EN HYPOTESE?

Faktisk er det aldrig blevet bevist, om mange intelligenser er mere end en interessant hypotese – eller om elever på skoler, der bruger mange intelligenser, opnår et større læringsudbytte. Det mest enkle ville være at benchmarke MI-skoler med andre sammenlignelige skoler, men det er ifølge Mogens Hansen ikke sket, for hvad skal man måle på? De traditionelle skolefærdigheder eller et bredere Gardner-inspireret kompetencebegreb? Desuden er Gardner modstander af tests, da rammerne for en test er kunstige og uautentiske.

Alligevel har teorien gået sin sejrsgang over hele kloden uden at møde substantiel modstand. Gardner har måske ikke opnået bred akademisk anerkendelse, til gengæld er han populær blandt undervisningssektorens praktikere.

Populariteten har ført til en udbredt eklektisk brug af Gardner, hvor Gardner mixes til vidt forskellige cocktails bestående af Gardner og nationale tests, Gardner og Grundtvig, Gardner og kanontænkning – eller den mest populære af dem alle: Gardner og læringsstile.

”I dag kender gud og hver mand Gardner, og det er jo fint.

Men den kritiske refleksion har manglet i mange år. Der har været tale om en begejstringsbølge, som jeg finder alarmerende. Mange Intelligenser er blevet en fødselsdagskage med for mange hurra-flag. Først rejste Gardner verden rundt, siden kom Daniel Goleman med sit begreb emotionel intelligens, og nu rejser Dunn & Dunn rundt med deres læringsstile. Tilsammen har de tre godt nok banket mange flag ned i kagen. Som jeg forstår Gardner, ville han egentlig helst selv være fri for følgeskabet af Dunn & Dunn,” siger Mogens Hansen.

GODE OG DÅRLIGE EKSEMPLER

Mogens Hansen har mødt masser af lærere, der arbejder kvalificeret og dygtigt med MI.

Det sker for eksempel, ved at eleverne møder en mangfoldighed af udfordringer, ved at skoler inddrager udendørs aktiviteter, museumsbesøg, praktiske aktiviteter, musik og billedpædagogik i undervisningen.

Men der er også mange steder, hvor den er gal.

”Mange skoler kopierer andres praksis, uden at forholde sig kritisk til, hvad de går ind i. Det foregår typisk ved, at en skole henvender sig til naboskolen, hvor der er nogle MI-ildsjæle, ”som kan Howard Gardner rigtig godt”, og med hjælp fra nogle metodehæfter begynder man at bruge det på eleverne. Resultatet bliver for eksempel oprettelse af særlige værksteder for de ”talkloge”, ”ordkloge”, ”menneskekloge”

eller ”selvkloge”. På værkstederne bliver børnene programmeret til at ligne lærernes Gardnerinspirerede forestillinger om, hvilken slags elev de er,” siger Mogens Hansen.

HÅB OM UDVIKLING

Lærere, der arbejder med svært handicappede børn, var den første faggruppe i Danmark, der tog Howard Gardner til sig. Dernæst kom lærere inden for folkeskolens specialundervisning, lærere i de praktisk-musiske fag, dansk- og matematiklærerne og til sidst skolepsykologerne.

Selv om forskellige faggrupper har taget Gardner til sig ud fra forskellige motiver, påpeger Mogens Hansen en vigtig fællesnævner.

”Howard Gardner giver håb. Psykologiens traditionelle opfattelser af intelligens og sociologiens forskning i den, ofte ringe, sociale mobilitet giver ikke lærere og pædagoger meget håb om, at skolen kan gøre en positiv forskel. Som pædagog og lærer ønsker man at skabe udvikling, og med Howard Gardner får man noget at løbe med. Ved at udvide intelligensbegrebet åbner Gardner op for, at børn med god undervisning kan udvikle sig ud over det, de har fra deres forældre og forholdene i hjemmet. De kan blive intelligente af at gå i en skole, hvor pædagogikken er i orden. Håbet er vigtigt i det pædagogiske arbejde, og derfor har Gardner fået en så bred fanskare. Han formulerer en ramme, hvor håbet har plads.”

For eksempel har Howard Gardner givet håb til lærere og forældre til handicappede børn om, at børnene ikke bare er dumme, men har evner inden for områder, man ikke har sat pris på tidligere. Og for lærere i de praktisk-musiske fag åbnede Gardner op for en helt ny legitimitet, der gjorde op med forestillingen om, at billedkunst, musik og hjemkundskab lå nederst i skolens faghierarki og højst kunne levere et livfuldt bidrag til de ”vigtige” fag.

REDET MED AF BØLGEN

Uden at alle begejstringens lys på MI-kagen skal pustes ud, mener Mogens Hansen, at tiden er inde til at kaste et kritisk blik på brugen af mange intelligenser. Og han begynder gerne med sig selv.

”Jeg ville godt have nået frem til den refleksive kritik allerede i slutningen af 1990’erne. Det ville have været godt for alle parter. Jeg har måske også været for begejstret. Men jeg syntes, at det var dødt og spændende. Jeg var med til at skabe bølgen, men blev også revet med af den.”

Ifølge Mogens Hansen bør Gardner kun bruges i den fagligt

”Håbet er vigtigt i det pædagogiske arbejde, og derfor har Gardner fået en så bred fanskare.”

didaktiske planlægning af undervisning, ikke til typeinddeling af eleverne.

”Teorien kan ikke bruges som en psykologisk metode til at kategorisere børn. MI er først og fremmest en pædagogisk didaktisk teori. Det er en erkendelse, som desværre er kommet ret sent hos alle, der beskæftiger sig med teorien,” siger Mogens Hansen, der efterlyser mere kritisk, konstruktiv forskning i brugen af mange intelligenser, gerne på DPU.

Mere forskning vil bidrage til at rette op på misforstået brug af Gardner – og for eksempel resultere i, at MI bruges til at udvikle børns alsidige evner, i stedet for at inddele dem i 8-9 kategorier.

”De 8-9 intelligenser er vores intellektuelle potentiale. Skolens opgave er at veksle det til mindst 1.000 kompetencer. I stedet for at fremme ”talkloge” og ”ordkloge” børnetyper har vi brug for at se børn i helheder og skabe en undervisning, hvor alle intelligenser er på spil på én gang – ligesom i en musical med bevægelse, ord og musik. Mange praktikere overser, at Gardner lægger op til en helhedstækning, hvor man ikke arbejder isoleret med hver intelligens, men anerkender, at de forskellige intelligenser skal følges ad. Hvis de svage potentialer ikke bliver sat i spil, tørrer de ud og bliver til ingenting. Menneskebørn fungerer altid i en helhed.”

Selv går Mogens Hasen nu videre med idéen i et projekt med blandt andre lektor Søren Nagbøl fra Institut for Pædagogisk Sociologi, hvor de arbejder med betydningen af ”hands on” og udearealer i skolens undervisning. ■

Af Jakob Albrecht
jaal@dpu.dk

MOGENS HANSEN

Adjungeret professor ved Danmarks Pædagogiske Universitet. Tidligere ledende skolepsykolog i Lyngby-Taarbæk kommune og forfatter til en række bøger om intelligens, senest ”Perspektiver på de mange intelligenser” med Per Fibæk Laursen og Anne Maj Nielsen (Roskilde Universitetsforlag, 2005)

JOIN THE PROJECT

Hvis nogle ønsker at arbejde med Mange Intelligenser, er professor Howard Gardners grundindstilling ”join the project” – ikke ”take it or leave it”. Det har ført til, at Gardners teorier fortolkes meget forskelligt, ikke kun i danske klasselokaler, men overalt i verden. Teorien om Mange Intelligenser er tilsyneladende så rummelig, at implementeringen i høj grad beror på en individuel fortolkning.

Et eksempel er Singapore, hvor Howard Gardner rådgiver regeringen i udviklingen af landets uddannelsessystem. I den forbindelse udtalte Singapores daværende undervisningsminister Aline Wong i 2001, at hun ikke fandt, at der er én korrekt brug af Gardner.

”Mange Intelligenser kan bruges på mange forskellige måder, og på nuværende tidspunkt mener jeg ikke, at én praksis er mere rigtig end en anden. MI-teorien har ændret skoler over hele verden, og lærerne bør bruge MI på den måde, som de finder mest hensigtsmæssig for deres studerende, skole og lokalsamfund.”

Sidste år besøgte uddannelsesudvalgene i Venstre og De Konservative Vorbasse Skole for at opleve Billund Kommunes brug af Gardner på nært hold. Efter at have overværet undervisningen fortalte politikerne til Jydske-Vestkysten, at de nu ville arbejde på at udbrede brugen af læringsstile. ”Jeg synes, det er væsentligt at finde ud af, om det ikke er mere udbredt, fordi man ikke har kendskab til det, eller om det er et fravalg,” sagde Venstres uddannelsesordfører efter at have oplevet en skolegang, der ifølge artiklen viste, at ”test, lyst til at lære og litterære kanoner kan gå op i en højere enhed.”

Howard Gardner har flere gange udtrykt utilpashed ved den måde, nogle skoler bruger Mange Intelligenser. Men han blander sig sjældent. En undtagelse har Gardner dog selv beskrevet i essayet ”The Ethical Responsibilities of Scientists”. Her skriver han, at han blev kontaktet af en ven angående brugen af MI i en australsk delstat. Det viste sig, at delstaten var på vej med et pseudovidenskabeligt mismask af læringsstile, neurolingvistik, intelligenser og race. Af projektet fremgik det for eksempel, at forskellige etniske grupper og racer i Australien havde forskellige intelligensprofiler. Howard Gardner gik på tv og kritiserede projektet, som blev trukket tilbage.

INTELLIGENT LEGEPLADS

DPU er med til at udvikle intelligente fliser, der skal motivere børn til at bevæge sig mere. Fliserne er blandt andet blevet præsenteret ved Forskningens Døgn i Odense.

Foto: Kompan

FREMTIDENS LEGEPLADS BLIVER INTELLIGENT OG DIGITAL, SIGER LEKTOR OG LEGEFORSKER CARSTEN JESSEN. MED TEKNOLOGI FRA COMPUTERSPIK SKAL LEGEPLADSER SKABE BEVÆGELSE I BØRNS STADIGT MERE STILLESIDDENDE HVERDAG

DEN KLOGE LEGEPLADS

* Børns leg har ændret sig dramatisk de seneste årtier. Børn leger mere indendørs, og de bevæger sig mindre. I børneværelserne har Playstation, Xbox og Game Boy fundet indpas, og de traditionelle udendørs lege, hvor børnene bevæger sig, er på retur: Boldspil, fangelege eller elastikspring.

Timerne foran computer og fjernsyn betyder, at børns hverdag er stillesiddende. Men måske kan computerspillets fascinationskraft være en del af løsningen? Hvorfor ikke kombinere computerspil med leg og bevægelse?

Legeforsker Carsten Jessen fra Danmarks Pædagogiske Universitet har sammen med kolleger fra Syddansk Universitet og legepladsproducenten Kompan siden 2001 udviklet idéer til intelligent legetøj, der motiverer børn til bevægelse. Det har blandt andet resulteret i prototypen Tangible Tiles, som er digitale, intelligente fliser med indbyggede spil. Et af spillene er ColorRace, hvor to, tre eller flere personer konkurrerer om at træde på lysende fliser så hurtigt som muligt. De intelligente fliser er fortsat under udvikling, men de har kimen til noget større. De kan nemlig få børn til at bevæge sig.

"Når vi afprøver de intelligente fliser i daginstitutioner, hopper børnene fra flise til flise og går op i spillet med liv og sjæl, så de får sved på panden," siger Carsten Jessen.

EN SIKKER VINDER

Kombinationen af den velkendte legeplads og de populære computerspil lyder umiddelbart som en sikker vinder. Undervejs har det imidlertid vist sig at være forbundet med en række udfordringer at flytte computerteknologi ud på legepladsen ved siden af sandkasse

og gynger. Af hensyn til konstruktionens robusthed måtte man for eksempel på forhånd opgive at udstyre spillet med skærm, tastatur og game controller. Så hvordan betjener man spillet? Og hvad skal man kigge på, mens man spiller?

Undervejs i udviklingsforløbet eksperimenterede gruppen med en slags intelligent forhindringsbane. En test af banen viste, at børnene syntes, det var sjovt at sætte sig ind i spillets regler og knække koden. Men pædagogisk var idéen ikke langtidsholdbar. Børnene mistede interessen efter 14 dage.

"Vi er så vant til at rette blikket mod læring, at vi har svært ved at se, at leg har en værdi i sig selv."

"Forhindringsbanen demonstrerede, at der ligger en væsentlig motivation i legens sociale samspil. Det bliver hurtigt kedeligt, når kun et enkelt barn kan lege ad gangen," siger Carsten Jessen, der peger på, at en af legens stærkeste kræfter netop opstår, når flere er sammen om at lege.

"For børn er der en stærk motivation for at være en del af legens sociale fællesskab. Mange tror, at leg er noget, der bare opstår. Men det er det ikke. Det er svært, og det kræver både læring og tålmodig træning. I de fleste lege, hvor flere børn deltager, skal man gøre sig fortjent til at være med i legen, og man lærer legen ved at begynde på sidelinien. Det sker for eksempel ved at starte som boldhenter eller spille en af birollerne, når man leger far, mor og børn." →

MERE AFVEKSLLENDE

På samme måde er det spændende ved at lege med de intelligente fliser ikke at træde på fliserne. Det spændende er det sociale samspil, der sker mellem deltagerne, når de gør det.

”Det er ligesom fodbold – det handler ikke bare om at losse til bolden, men om samspillet med de andre på banen.”

Spillet ColorRace handler som nævnt om at slukke fliser, der lyser i en tilfældig rækkefølge. I et andet spil skal man huske, hvilken rækkefølge og rytme fliserne lyser i. Det minder om elastikspring, hvor man skal huske kombinationen af hoppe på et ben, hoppe med spredte ben, dobbeltsving osv. Carsten Jessen siger, at erfaringerne fra computerspillets verden, ja, faktisk de fleste populære lege, viser, at Tangible Tiles og de andre af fremtidens intelligente legeredskaber skal rumme endnu flere variationsmuligheder: Flere typer af spil, flere niveauer og bedre muligheder for at ændre på opsætningen vil øge intelligente legeredskabers tiltrækningskraft.

”Selv om vi gav børn mulighed for at lege ligesom i gamle dage, ville de næppe have lyst.”

HVAD ER VIGTIGST?

Inden for legeforskningen er der ifølge Carsten Jessen en løbende debat om, hvad der er vigtigst: Leg eller læring. Har legen er værdi i sig selv? Eller er den blot et redskab til at fremme børns kundskaber? I de skandinaviske lande og i Japan tillægger forskningen legen stor

MED INDBYGGET COMPUTER

Bodygames er et eksempel på såkaldt pervasive computing, hvor computerteknologi bygges ind i legeredskaber, bygninger, torve, pladser eller biler. I Bodygames er teknologien bygget ind i gummifliser.

Markedspotentialet for pervasive computing er enormt. Teknologien ventes at ændre verden i samme grad som opfindelsen af computeren og internettet. Carsten Jessen og hans kolleger er begyndt at eksperimentere med håndholdte computere og positioneringsteknologi i DPUs laboratorium for legeforskning, Medieinnovatoriet. Ved hjælp af positionsudstyr kan man skabe spil, som kun er synlige for deltagere med håndholdte computere. Spillene kan for eksempel handle om eventyr, hvor hekse og trolde stiller gåder, som deltagerne skal løse. Eller det kan være en konkurrence om at løbe om kap med en virtuel gengivelse af fodboldspilleren David Beckham.

TID VED SKÆRMEN

WHO's skolebørnsundersøgelse fra 2002 viste, at danske børn i deres fritid bruger 1 time om dagen foran computeren og 2½ time foran fjernsynet. 15-årige drenge tilbringer dagligt længst tid foran computeren, cirka 2 timer. Tallet er sandsynligvis steget siden 2002.

betydning, mens man i angelsaksiske lande hælder mere til, at læring er vigtigst.

”Når nogle producenter af legeredskaber satser på læring, hænger det sammen med, at de prøver at appellere til forældre, daginstitutioner og skoler, der skal købe produkterne”, siger Carsten Jessen, der er skeptisk over for prioriteringen.

”Voksne har i århundreder forsøgt at få læring til at ligne leg. Argumentet har været, at når børn bruger så meget tid på at lege, kan de lige så godt lære lidt samtidig. Problemet er, at det sjældent virker. For eksempel har de seneste års læse- og skrivespil ikke levet op til forventningerne,” siger Carsten Jessen, der også genfinder problemstillingen inden for den pædagogiske forskning.

”Forskningen er også præget af tunnelsyn, når det gælder leg. Vi er så vant til at rette blikket mod læring, at vi har svært ved at se, at leg har en værdi i sig selv.”

DET FRISEREDE BYRUM

Et andet område, der skiller vandene inden for international legeforskning er, hvordan man forholder sig til, at rammerne for børns leg har ændret sig de seneste årtier. I moderne storbyer er enhver kvadratmeter efterhånden udnyttet. Det betyder færre frie arealer med forladte bygninger, byggegrunde, marker og udforsket land. Bør ændringerne i byrummet føre til, at voksne gør mere for at bringe naturen tilbage i børns lege? Eller er det håbløst at forsøge at genskabe gamle dages leg og legekultur?

Carsten Jessen hælder mest til det sidste.

”Børn har mindre plads til at lege på, fordi omgivelser i dag er mere velorganiserede. Samtidig lever yngre børn i dag mere adskilt fra ældre børn end tidligere, og det svækker legekulturens livsnerve, kulturarven. Sådan er vilkårene. Vi kan ikke bare genskabe det gamle, selv om vi prøver. Det vil alligevel aldrig blive det samme igen. De ændrede rammer for børns opvækst har betydet, at der er sket et kulturelt brud, hvor nogle af de gamle lege er forsvundet. Selv om vi gav børn mulighed for at lege ligesom i gamle dage, ville de næppe have lyst,” siger Carsten Jessen.

Legekulturen findes fortsat, blot i en anden skikkelse.

”Legen er jo ikke forsvundet. Når det kommer til stykket er computerspil jo glimrende til leg, fordi der foregår et socialt samspil mellem børnene. Det eneste, computerspillet mangler, er bevægelsen.” ■

Af Jakob Albrecht
jaal@dpu.dk

CARSTEN JESSEN

Lektor, ph.d. ved Institut for Pædagogisk Antropologi på Danmarks Pædagogiske Universitet. Han underviser på Masteruddannelsen i Børne- og Ungdomskultur og er leder af Medieinnovatoriet. Carsten Jessen forsker i legekultur, digitale medier og computerspil.

Personlig hjemmeside | www.dpu.dk/om/om/cj

FRA UNG TIL VOKSEN

Mel Levine

Efter i årtier at have observeret børn og unge voksne stiller forfatter og børnelæge Mel Levine spørgsmålet: Hvorfor lykkes overgangen fra ung til voksen for nogle, men ikke for andre? Indsigtsfuldt, klogt og medfølelse argumenterer han for, at skolen bør fokusere mindre på at forberede de unge til videreuddannelse og i stedet lægge mere vægt på at „forberede dem til livet“,
DANSK PSYKOLOGISK FORLAG

AT UNDERVISE

William Ayers

„At undervise“ er en kærlighedserklæring til lærerarbejdet. Ayers fortæller om sine erfaringer og sine refleksioner, så enhver må få lyst til at blive lærer. Han beretter om skæve, sjove og kloge børn og giver læseren indblik i, hvordan respekt for det enkelte barn kan forvaltes i undervisningens forskelligartede situationer.
FORLAGET KLIM

UDDANNELSESFORSKNING

Davis Scott og Robin Usher

Uddannelsesforskningens filosofiske, historiske, politiske og sociale sammenhænge. Hvad er gyldig viden? Hvilken sammenhæng er der mellem indsamlingen af data og analysen af dem? Hvordan påvirker forskernes tilstedeværelse i felten de data, de indsamler? Frem for alt forsøger bogen at problematisere forskningens praksis og se på, hvordan magt altid er til stede i konstruktionen af forskningstekster.
FORLAGET KLIM

BILLEDER PÅ NORMATIV AUTORITET

Helle Plauborg m.fl

Hvorfor har nogen universiteter større indflydelse end andre? Og hvordan opretholdes prestigeuniversiteternes indflydelse i de uddannelsesmæssige hierarkier? Bogen giver eksempler på prestigeuniversiteternes normative autoritet med særlig fokus på Oxford og Harvard
KLEO

TILKNYTNINGSTEORI OG PSYKOANALYSE

Peter Fonagy

Bogen afspejler at uforsonlige modsætninger - tilknytningsteori og psykoanalyse - gradvist er blevet til gensidige udfordringer. Tilnærmelsen har ført til en større forståelse af, at personlighedens udvikling studeres bedst i en relationel kontekst.
AKADEMISK FORLAG

REPRODUKTIONEN

Pierre Bourdieu & Jean-Claude Passeron

Siden 1960'erne er optaget på de højere uddannelser vokset eksplosivt i den vestlige verden. Pierre Bourdieu og Jean-Claude Passeron giver på baggrund af en analyse af det franske uddannelsessystem en teoretisk fremstilling af, hvordan og hvorfor uddannelsessystemet i stedet for at mindske uligheden i samfundet medvirker til at reproducere den.
HANS REITZELS FORLAG

MILESTONES TOWARDS LIFELONG LEARNING SYSTEMS

Søren Ehlers (Ed.)

Education is one of the largest sectors in the global economy and it is expanding fast. Every year governments put billions into education – and into lifelong learning. Why is lifelong learning key? What is the economic imperative for adult learning in Europe? How do we construct lifelong learning systems? In this anthology, experienced researchers such as Peter Jarvis, Kjell Rubenson and Andy Green provide answers to some of the most urgent questions about lifelong learning.
DANMARKS PÆDAGOGISKE UNIVERSITETS FORLAG

OM VREDEN

Lars-Henrik Schmidt

Vreden har tag i os for tiden. Et røre er over os, uroen tager til, og verden synes af lave. Med disse ord indleder Lars-Henrik Schmidt en tour-de-force ud i vredens omsiggribende karakter. „Om vreden“ er en skarp, filosofisk diagnose af samtidens voksende vrede, som den tager sig ud i trafikken, i skoleklassen, i supermarkedets kø, i terrorismen, ja i verden. Vreden er ifølge forfatteren et nyt problem, fordi den udvikler sig i en vredesspiral, ikke mindst takket være medierne.
DANMARKS PÆDAGOGISKE UNIVERSITETS FORLAG

UNIVERSITETSPÆDAGOGISKE REFLEKSIONER

Irene Christiansen og Tine Fristrup (red.)

Bogen problematiserer det dynamiske forhold imellem undervisning og læring, der netop i disse år optager den pædagogiske arena. Antologien tager fat på det aktuelle spørgsmål om, hvordan viden overføres i forskellige former for undervisning og uddannelser – med den massive form for kompleksitet, som både øver pres på de studerende og på de universitetsansatte undervisere. Der er også inspiration at hente for forskere eller studerende, der beskæftiger sig med spørgsmål om læring og uddannelsesforløb ved en videregående uddannelsesinstitution.
DANMARKS PÆDAGOGISKE UNIVERSITETS FORLAG

GRUNDBOG I SOCIALPÆDAGOGIK

Niels Rosendal Jensen

Denne første danske grundbog i socialpædagogik rummer en grundig gennemgang af socialpædagogikkens forudsætninger, forholdet mellem teori og praksis, uddannelsen af socialpædagoger og meget mere. Lærebogen egner sig blandt andet til at give studerende på pædagoguddannelsen socialpædagogisk indsigt.
FORLAGET PUC

KULTUR OG FORSTÅELSE

Benedicta Pécseli (red.)

Kultur er et centralt begreb – ikke mindst i den offentlige debat, hvor forskellige kulturer ofte synes at støde sammen. Men hvad er kultur i det hele taget? Kulturvidenskaben giver en række redskaber til at besvare sådanne spørgsmål og sætter dermed både vores egen og de andres kultur i et klarere lys.
HANS REITZELS FORLAG

TIL KRITIKKEN AF DEN PÆDAGOGISKE TEORI

Staf Callewaert

Bogen indeholder med udgangspunkt i den franske sociolog Pierre Bourdieu centrale tekster fra Staf Callewaerts omfattende forfatterskab fra 1985 til 2005. Staf Callewaert udfordrer de etablerede sandheder, de politiske og markedsbaserede forandringer i uddannelse og videnskab og den tiltagende managementtænkning i uddannelsesverdenen.
FORLAGET PUC

“Skal jeg vove her at fremsætte den største, den vigtigste, den nyttigste regel for al education? Det er ikke at vinde tid, det er at forspilde den”.

JEAN-JACQUES ROUSSEAU, 1762